

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Fiskální politika a hospodaření vybraných obcí v České republice a Slovenské republice
Fiscal Policy and Economy of Selected Municipalities in the Czech Republic and the Slovak
Republic

Student: Bc. Martina Řezníčková

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Martina Řezníčková**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: Fiskální politika a hospodaření vybraných obcí v České republice a Slovenské republice
Fiscal Policy and Economy of Selected Municipalities in the Czech Republic and the Slovak Republic

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Hospodaření rozpočtů vybraných obcí v České republice
 3. Hospodaření rozpočtů vybraných obcí ve Slovenské republice
 4. Aplikace fiskální politiky na vybrané obce
 5. Komparace a zhodnocení hospodaření vybraných obcí
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- HAMERNÍKOVÁ, Bojka, Alena MAAAYTOVÁ a kol. *Veřejné finance*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
- MEDVEĎ, Jozef, Juraj NEMEC a kol. *Verejné financie*. Bratislava: Sprint dva, 2011. 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.
- OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek po novele zákona o účetnictví*. Praha: C. H. Beck, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jan Široký, CSc.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1–4 dané mi k dispozici z obce Tučín jsem samostatně doplnila. Přílohy č. 5–6 jsem získala prostřednictvím webových stránek Ministerstva financí ČR. Přílohy č. 7–8 mi byly dány k dispozici z obce Hažín.

Datum odevzdání: 22. 4. 2016

.....
Bc. Martina Řezníčková

Obsah

Obsah.....	3
1 Úvod.....	5
2 Hospodaření rozpočtů vybraných obcí v České republice.....	7
2.1 Fiskální politika v ČR.....	8
2.1.1 Fiskální federalismus.....	9
2.2 Státní rozpočet.....	12
2.3 Územní samosprávný celek – obec.....	14
2.3.1 Funkce obcí.....	15
2.3.2 Orgány obcí.....	15
2.4 Rozpočet obcí.....	16
2.4.1 Rozpočtový výhled.....	17
2.4.2 Rozpočtový proces.....	17
2.4.3 Rozpočtová skladba.....	17
2.5 Dílčí shrnutí.....	20
3 Hospodaření rozpočtů vybraných obcí na Slovensku.....	21
3.1 Fiskální politika na Slovensku.....	21
3.1.1 Fiskální federalismus.....	23
3.2 Státní rozpočet.....	24
3.2 Územní samosprávný celek – obec.....	26
3.2.1 Funkce obcí.....	27
3.2.2 Orgány obce.....	28
3.3 Rozpočet obcí.....	29
3.3.1 Rozpočtový proces.....	29
3.3.2 Rozpočtová skladba.....	30
3.3.3 Dílčí shrnutí.....	33

4 Aplikace fiskální politiky na vybrané obce.....	34
4.1 Česká republika – obec Tučín	34
4.1.1 Rozpočet obce Tučín.....	35
4.2 Rozpočtové určení daní v ČR.....	42
4.2.1. Vliv RUD na hospodaření obce Tučín.....	45
4.3 Slovenská republika – obec Hažín.....	48
4.3.1 Rozpočet obce Hažín	49
4.4 Rozpočtové určení daní na Slovensku.....	55
4.4.1 Vliv RUD na hospodaření obce Hažín.....	58
4.5 Dílčí shrnutí	60
5 Komparace a zhodnocení hospodaření vybraných obcí.....	61
5.2 Dílčí shrnutí	68
6 Závěr.....	69
Seznam použité literatury.....	72
Seznam zkratk.....	77
Seznam příloh	

1 Úvod

Téma diplomové práce pojednává o fiskální politice České a Slovenské republiky, s tím také o souvisejícím hospodaření malých obcí. Situace v České republice ohledně přerozdělování financí do územních rozpočtů v poslední době vyvolává mezi starosty menších obcí různorodé reakce. Ty ovšem nejsou příliš kladné. Již několikrát se snažily malé obce prostřednictvím svých zástupců dovolat na vyšší místa ohledně daňové diskriminace malých obcí, nelze říci, že zrovna úspěšně. V roce 2013 se změnilo rozpočtové určení daní, které nyní zahrnuje kritéria, která napomáhají alespoň částečně některým obcím k vyšším příjmům, které se přerozdělují ze státního rozpočtu. Pořád ale vyvstává okolo rozpočtového určení daní spousta otázek.

Slovenská republika má zavedený částečně odlišný princip přerozdělování finančních prostředků do místních rozpočtů, ale ani zde nejsou všichni zástupci obcí úplně spokojeni s výší obnosu, který pravidelně dostávají ke svému hospodaření. Slovenská republika má nastolenou trochu odlišnou politiku i zákony související s rozpočtovým určením daním. Každý systém má ale něco do sebe, což je zajímavé i vzhledem k dřívější společné historii obou zemí.

V praktické části diplomové práce jsou uvedeny dvě existující obce, obě velikostně patřící do kategorie do 500 obyvatel. Obec zastupující pro účely diplomové práce Českou republiku je členem Mikroregionu Pobečví, MAS Moravská brána, z. s., Spolku pro obnovu venkova a také Svazu měst a obcí České republiky. Jedná se o obec Tučín ležící v Olomouckém kraji (okres Přerov). Hlavní představitel obce je jedním z těch méně spokojených s aktuálním rozpočtovým určením daní.

Obec zastupující Slovenskou republiku leží v Košickém kraji (okres Michalovce) a nese jméno Hažín. Je členem Združenie miest a obcí Slovenska. Hlavní představitelka obce není s výší obecního rozpočtu také příliš spokojená.

Cílem práce je definovat a analyzovat hospodaření vybraných obcí v České republice a na Slovensku, posoudit, zda tyto obce efektivně v rámci svých kompetencí hospodaří s majetkem a především poukázat na složitost v rámci aplikace rozpočtového určení daní na jednotlivé obce. Cílem práce naopak není navržení nového modelu, který by řešil problematiku rozpočtového určení daní.

Diplomová práce je rozvržena celkem do čtyř hlavních kapitol.

První kapitola pojednává o úvodu do problematiky rozpočtového určení daní. Je zde uvedeno, které zákony a předpisy je nutné brát v potaz v rámci České republiky, vysvětluje základní pojmy, se kterými bude v práci dále pracováno. Dílčí kapitoly jsou zaměřeny obecně na fiskální politiku, státní rozpočet, územní samosprávné celky a s tím související předpisy a pravidla. Druhá kapitola má stejnou strukturu jako část první, s tím rozdílem, že je kapitola zacílená na Slovenskou republiku.

Třetí kapitola práce je obsahově nejrozsáhlejší, zahrnuje zpracované tabulky pro lepší přehlednost dat a je zaměřená na praktickou část, kdy jsou získaná a osvojená pravidla aplikována na konkrétní vybrané obce v České a Slovenské republice. V dílčích částech kapitoly je řešen systém uplatňování rozpočtového určení daní v příslušných státech. Prostřednictvím reálných hodnot a situací by měla tato hlavní část sloužit především k jasnému pochopení fungování a uplatňování rozpočtového určení daní jak v ČR, tak na Slovensku.

Poslední, tedy čtvrtá kapitola dává prostor ke shrnutí principů uplatňování rozpočtového určení daní, k porovnání a vyhodnocení dat prostřednictvím grafů a tabulek. V poslední kapitole jsou porovnány především daňové příjmy, které jsou základním stavebním kamenem celé podstaty rozpočtového určení daní. Nedílnou součástí kapitoly je také dílčí shrnutí, jež uzavírá uvedenou problematiku, na základě které byla tato práce sepsána.

V rámci zpracování diplomové práce jsou použity metody analýzy, explanace, deskripce, komparace a syntézy.

Diplomová práce je zpracovávána dle právního stavu účinného k 1. 1. 2016, přičemž výpočty v hlavní části jsou vzhledem k dostupným a uveřejněným materiálům, ale také z důvodu komparace s jiným státem, primárně zaměřeny na rok 2014.

2 Hospodaření rozpočtů vybraných obcí v České republice

Uvedená kapitola poslouží k teoretickému vymezení a charakteristice určitých pojmů a procesů, s nimiž bude v rámci práce nakládáno. Vysvětlení bude zaměřeno především na veřejné finance, fiskální a rozpočtovou politiku. Tento krok je nutný především ke správnému výkladu a uvedení do problematiky fiskální politiky České republiky (dále jen ČR) a souvisejícímu hospodaření se státním a obecním rozpočtem.

Aby bylo možné pokračovat v následujícím výkladu týkajícího se veřejných financí a nakládání s nimi, je nutné objasnit některé přístupy a definice v ekonomii. Je žádoucí vymežit dvě základní kategorie problematiky, mohou to být jak veřejný sektor, tak i veřejné finance. Podle Streckové (1997, s. 23) může být **veřejný sektor** definován jako „část národního hospodářství, která je financována z veřejných financí, řízena a spravována veřejnou správou, rozhoduje se v něm veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole.“ Další autoři (Rektořík a kol., Peková a Pilný) zaujímají velmi podobný postoj k danému přístupu stejně tak jako Ochrana, který v definici uvádí následující: „Veřejným sektorem rozumíme tu oblast společenské reality, resp. podsystém jednotlivých sfér společenského života, která se nachází ve veřejném vlastnictví, v kterém se z politického hlediska rozhoduje veřejnou volbou a uplatňuje se v něm veřejná kontrola, přičemž účelem fungování veřejného sektoru je naplňování veřejného zájmu a správa věcí veřejných. Veřejný sektor je produktem veřejné politiky státu. Rozhodovací činnost ve veřejném sektoru sleduje dvě určující kritéria – kritérium efektivnosti a kritérium spravedlnosti“ (Medved', Nemeč a kol., 2011, s. 16). Z výše uvedených definic vyplývá, že základním rozměrem veřejného sektoru jsou také veřejné finance.

Veřejnými financemi lze tedy označit určité finanční vztahy a procesy (veřejné zabezpečení veřejných statků, profinancování transferů, stimulace ekonomických subjektů k určitému chování) probíhající v rámci ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy a jinými subjekty, např. občany, domácnostmi, firmami apod. Aby zmiňované operace mohly být nějakým způsobem profinancovány, vytváří se fiskální systém, jehož úkolem je zajistit dostatečný objem veřejných příjmů, aby mohlo následně docházet k profinancování veřejných výdajů (Hammerníková, Maaytová a kol., 2010). Mezi stěžejní prvky veřejných financí mohou být zařazeny především veřejné příjmy a výdaje a obzvláště daně, ty jsou pak výchozím bodem pro klíčové pojmy jako např. veřejný dluh, rozpočtová a fiskální politika.

2.1 Fiskální politika v ČR

Fiskální politika je dle členění na oblasti působení jedním z nástrojů hospodářské politiky, tedy ekonomickou veličinou, pomocí které mohou nositelé hospodářské politiky, což jsou ti, kteří se podílejí na jejím utváření, provádění a kontrole, jako jsou např. stát a jednotlivé složky státní moci, odbory, politické strany nebo v případě ekonomicky integrovaných celků nadnárodní organizace, působit na tzv. tradiční cílové proměnné v oblasti státního rozpočtu. Za ekonomickou veličinu může být považována např. cena nebo daňová sazba (Slaný, 2003). Jinými slovy se fiskální politika dá vyjádřit jako určité a záměrné činnosti státu, kterými přispívá k regulaci vztahů mezi státem a jinými ekonomickými subjekty za účelem dosažení stabilizace makroekonomických faktorů a následného vývoje. Termíny fiskální politika a rozpočtová politika bývají často považovány za synonyma (Jurečka, Jánošíková a kol., 2010), protože ústřední místo ve fiskální politice obsazují veřejné rozpočty, v kterých jsou soustředěny finanční prostředky, pomocí nichž vláda neboli stát zabezpečuje své funkce. Někteří autoři (Hamerníková, Maaytová a kol., 2010) rozlišují fiskální a rozpočtovou politiku na základě významu funkcí fiskální politiky. Na zmíněné funkce může být pohlíženo z hlediska makroekonomického a mikroekonomického. V rovině mikroekonomické se jedná o funkci alokační a redistribuční (někteří ekonomové uvádějí právě tyto funkce jako součást rozpočtové politiky). **Funkce alokační** spočívá ve vynaložení finančních prostředků na zabezpečení produkce či poskytování veřejných statků a **funkce redistribuční** neboli přerozdělovací je zaměřena především na zmírnění nerovností v rámci rozdělování důchodů. V rovině makroekonomické je zdůrazňována **funkce stabilizační**, jejíž podstatou je pomocí nástrojů fiskální politiky zabezpečit stabilitu základních makroekonomických ukazatelů (zachování určité míry inflace, nezaměstnanosti, reakce na pokles nebo růst HDP). V případě fiskální politiky není prioritou vyrovnaný rozpočet, jako tomu je u politiky rozpočtové, nýbrž k dosažení cílů (rovnovážný produkt, plná zaměstnanost, cenová stabilita, vnější ekonomická rovnováha) je akceptován i deficitní veřejný rozpočet. Hlavními nástroji fiskální politiky jsou příjmy a výdaje státního rozpočtu. Na základě toho, zda jsou důsledkem jednorázového opatření nebo vyplývají z vývoje ekonomiky, se rozlišují diskreční, tzv. záměrná opatření (vědomá opatření např. vlády a Parlamentu ČR), a vestavěné stabilizátory (po zavedení působí automaticky a zmírňují výkyvy v ekonomice), (Jurečka, Jánošíková a kol., 2010).

V ČR, stejně jako v jiných zemích, odpovídá politickému uspořádání i patřičný fiskální systém. Příčiny jeho vzniku jsou spojeny s důsledky dlouhodobého historického vývoje, kdy se ve většině zemí postupem času vytvořila víceúrovňová územní samospráva. Na území ČR se vnitřní organizace státu dle Vybíhala (2013, snímek č. 4)¹, jak uvádí ve své prezentaci, „... vyvíjela od unitárního státu přes zemské uspořádání, členění na kraje, okresy, města a obce, později přes federální uspořádání k současnému unitárnímu seskupení a od roku 2001 k obecní i krajské územní samosprávě.“ Dalším důležitým směrem je tedy i sestavení příjmů a výdajů tak, aby bylo dosaženo co nejvyšší efektivity při zajišťování veřejných potřeb nejen z hlediska státu, ale i krajů, měst a obcí. Jde tedy o to, aby jednotlivé vládní úrovně odlišně využívaly funkcí veřejných financí za účelem zvýšení efektivity veřejných financí a v tom případě i efektivity využití finančních zdrojů rozpočtové soustavy, což odpovídá teorii fiskálního federalismu.

2.1.1 Fiskální federalismus

Teorie fiskálního federalismu je relativně novou částí veřejných financí, která se začala rozvíjet přibližně ve 20. letech 20. století, tedy po druhé světové válce. Nejprve se této problematice věnovali ekonomové především v anglosaských zemích, například Musgrave (poprvé použil termín „fiskální federalismus“), Tiebout, Spahn nebo Oates, jenž v roce 1972 vydal dílo s názvem Fiskální federalismus. Oates zde chápe na rozdíl od Musgrave pojem federalismus v širším měřítku. Nevěnoval se pouze politickému hledisku, ale zajímal se také o ekonomický pohled. Ten potvrzuje, že každý veřejný sektor je federativní povahy, protože fiskální rozhodnutí jsou rozložena mezi více stupňů řízení a správy. Fiskální federalismus je spjat s funkčností systému veřejných financí obecně, není tomu tak pouze u federativně uspořádaných států. Pozornost je v pozdější době (obzvláště v posledních desetiletích) věnována také evropským zemím (Provazníková, 2009). Lze tedy napsat, že hlavní podstatou je zkoumání finančních vztahů mezi ústřední vládou a nižšími vládními úrovněmi, to vše ve veřejném sektoru. Předmětem teorie fiskálního federalismu, jak uvádí Peková (2004), jsou:

- optimální míra decentralizace státních netržních činností na územní samosprávu,
- optimální míra decentralizace funkcí veřejných financí (alokační, redistribuční, stabilizační),
- vertikální a horizontální struktura rozpočtové soustavy,

¹ Dostupné z: https://is.vsf.s.cz/el/6410/leto2013/B_VF_B/VFI-5.pdf

- možnosti optimalizace finančních vazeb mezi jednotlivými rozpočty (i v rámci rozpočtů jednotlivých stupňů územní samosprávy),
- způsob tvorby finančních prostředků jednotlivých veřejných rozpočtů, jejich rozdělování a užití,
- způsob optimálního přiřazení jak veřejných příjmů, tak i veřejných výdajů.

Teorie fiskálního federalismu se vlastně soustřeďuje převážně ve druhé polovině 20. století na rozbor příčin neefektivního rozmístění finančních prostředků a na nalezení nástrojů, pomocí kterých by došlo ke zvýšení efektivity. Jak z textu vyplývá, základem fiskálního federalismu je tedy decentralizace především alokační funkce veřejných financí. Ve vyspělých evropských státech se však podařilo částečně decentralizovat i funkci stabilizační, respektive „... územní samosprávu, zejména regionální úroveň se vztahuje do procesu stabilizace ekonomiky daného území,“ (Peková, 2004, s. 162). Stabilizační politika je i přes všechna fakta výhradou státu, protože ten je vlastníkem rozhodujících nástrojů stabilizace ekonomiky. Je nutno ale zmínit, že jednotlivé funkce veřejných financí spolu velmi úzce souvisejí.

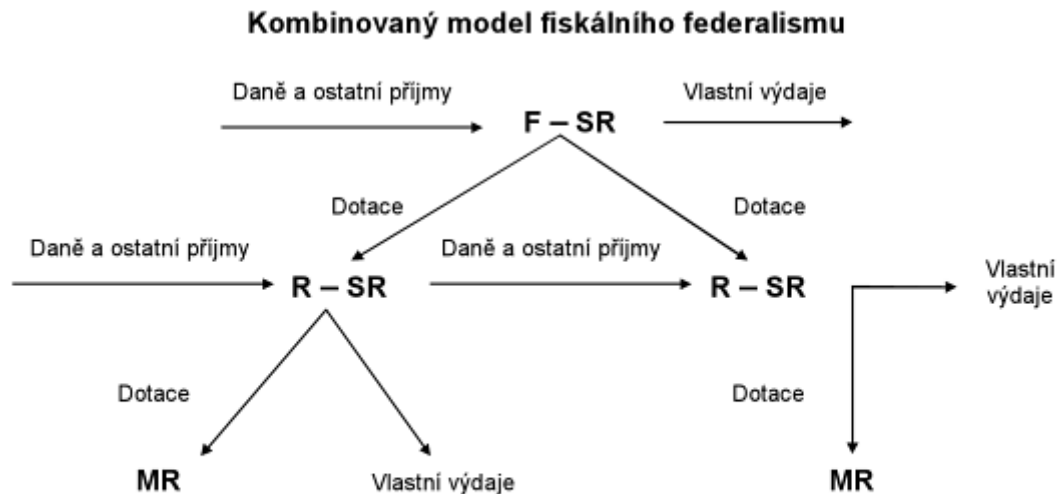
Modely fiskálního federalismu

Podle rozdělení veřejných financí v rámci jednotlivých rozpočtů a vazeb mezi nimi jsou rozlišovány modely fiskálního federalismu. Některé typy modelů se vyskytují pouze v teoretickém výkladu a vyvíjejí se v čase, proto je nelze považovat za absolutní. Jsou rozlišovány především dva základní modely, a to vertikální model (je uplatňován především v USA, Kanadě nebo Austrálii) a horizontální model neboli také kooperativní (vykazuje prvky jednak silné ústřední vlády, jednak prvky federativního uspořádání, např. Německo). Vertikální model může mít dále podobu centralizovaného, decentralizovaného nebo kombinovaného modelu fiskálního federalismu.

Centralizovaný model bývá vyznačován tím, že nižší vládní úrovně jsou velmi málo soběstačné, protože nejvýznamnější příjmy putují do státního rozpočtu. Stát může ovlivňovat nižší celky dotacemi. **Decentralizovaný model** je do jisté míry opakem předchozího modelu, tedy nižší vládní úrovně (jednotlivé stupně územní samosprávy, obce) jsou zcela finančně soběstačné a nepotřebují přerozdělovací procesy ve formě dotací. Tento model se ale v praxi ve své čisté podobě nepoužívá, je řazen mezi modely teoretické. Posledním typem je **kombinovaný model**, ten dle Pekové (2004, s. 173) „... v různé míře centralizuje některé příjmy do státního rozpočtu a některé decentralizuje do rozpočtů jednotlivých stupňů územní

samosprávy.“ Jak lze vypořádat z Obr. 2.1, každá vládní úroveň má vyčleněny vlastní příjmy a přerozdělení je uskutečňováno pomocí rozpočtového určení daní (zákonem stanovené) nebo prostřednictvím dotací v rámci rozpočtové soustavy.

Obr. 2.1 Kombinovaný model fiskálního federalismu

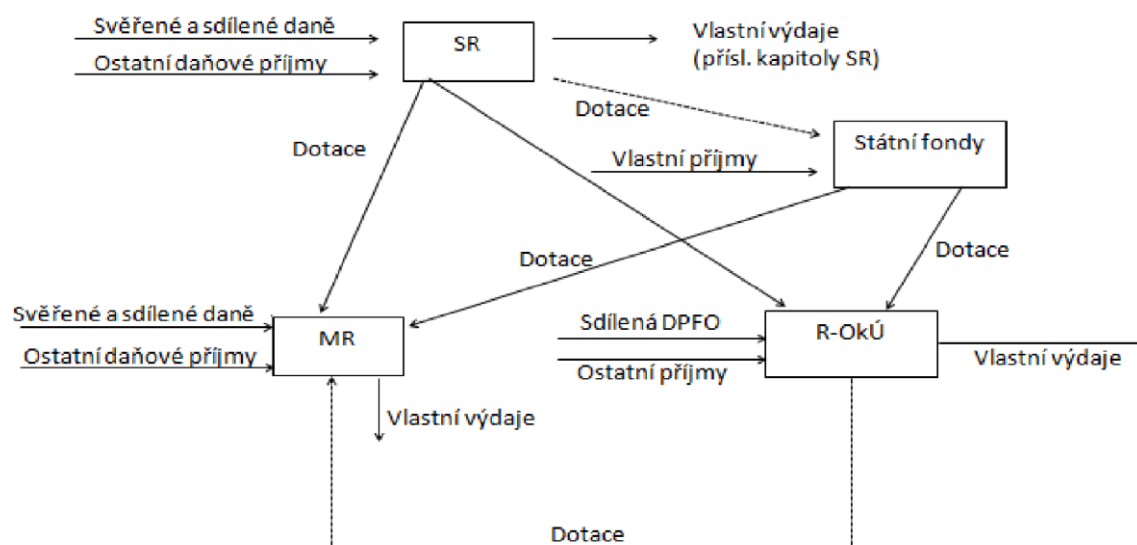

F-SR = federální státní rozpočet, R-SR = republikový státní rozpočet, MR = místní rozpočty

Zdroj: PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 173

V ČR je v současnosti využíván **kombinovaný model fiskálního federalismu s určitými decentralizačními prvky** (viz Obr. 2.2). Územní samosprávné celky nejsou zcela finančně soběstačné, protože nejdůležitější složka daňových příjmů plyne do státního rozpočtu, a daňové vazby a rozpočtovou soustavu určuje stát prostřednictvím vydaných zákonů. Tento model nepůsobil v ČR vždy, před rokem 1990 byl v Československu využíván centralizovaný model fiskálního federalismu. Od roku 1993 do rozpočtu územních samosprávných celků plynou také daně důchodového typu a daň z přidané hodnoty (dále jen DPH), decentralizované daňové příjmy nepokrývají dostatečně výdaje obcí a krajů, dochází i nadále k přerozdělování finančních prostředků ze státního rozpočtu formou dotací, (Provazníková, 2009).

Obr. 2.2 Kombinovaný model fiskálního federalismu v ČR do konce roku 2000

MR = místní rozpočty, SR = státní rozpočet, R-OkÚ = rozpočty okresních úřadů (do roku 2000 byly součástí místních rozpočtů)

Zdroj: PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 175

Tato problematika je neustále řešena a stále se pracuje na nalezení optimalizace finančních vazeb, na nalezení způsobu, jak lze zvýšit efektivnost při financování potřeb veřejného sektoru, tedy jak zajistit a financovat veřejné statky, které obyvatelstvo požaduje, přičemž by zároveň byla současně zajištěna maximální hospodárnost při jejich financování.

2.2 Státní rozpočet

Státní rozpočet je nejvýznamnější součástí soustavy veřejných rozpočtů ČR a také důležitým nástrojem, pomocí kterého vláda uskutečňuje hospodářskou politiku. Do této soustavy se také řadí dále rozpočty státních fondů, územní samosprávy, dobrovolných svazků obcí, organizačních složek státu a další. Na státní rozpočet může být podle Hammerníkové (2010, s. 170) také pohlíženo jako na „... centralizovaný fond peněžních prostředků, soustředěných do působnosti státu na principu nenávratnosti a neekvivalentního způsobu rozdělování. Z účetního hlediska je státní rozpočet bilancí příjmů a výdajů státu a je také finančním plánem na rozpočtové období.“ Hospodaření v soustavě má svá pravidla, která jsou zákonem stanovená. Hlavní složkou rozpočtu jsou příjmy a výdaje. Každý stát má určité

výdaje např. výdaje spojené se správou státu, zdravotnictvím, školstvím, kulturou, obranou země aj., které musí v rámci ekonomiky hradit peněžními prostředky. K tomu, aby mohl tyto transakce uskutečňovat, potřebuje stát příjmy, které jsou získávány od jiných ekonomických subjektů převážně formou daní. Příjmovou složkou jsou i různé stanovené poplatky. Státní rozpočet (dále jen SR) se sestavuje na období rozpočtového roku, který je v ČR shodný s rokem kalendářním. Existují i země, kde rozpočtový rok začíná jiným měsícem než kalendářním, např. ve Spojených státech amerických je to září, (Jurečka, Jánošíková a kol., 2010). Právě přes SR je možné naplnit podstatu již výše jmenovaných funkcí fiskální politiky.

V ČR rozpočet navrhuje ministerstvo financí, následně pak musí projít schvalovacím procesem v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, kterému byl předložen vládou. Při sestavování státního rozpočtu musí být dodržovány určité zásady, jež jsou platné i pro ostatní veřejné rozpočty, (Hammerníková, Maaytová a kol., 2010):

- zásada úplnosti – je vyžadováno, aby všechny příjmy a výdaje byly v úplných částkách, SR by měl obsahovat všechny transakce vlády a jiných centrálních institucí,
- zásada reálnosti a pravdivosti – sestavení reálného rozpočtu má zabránit různým přesunům a úhradám na potřeby nezajištěné v rozpočtu, přesuny jsou možné pouze za přesně stanovených podmínek (tzv. rozpočtová opatření),
- zásada každoročního sestavování a schvalování – slouží k parlamentní kontrole, období jednoho roku zajišťuje lepší přehlednost o struktuře příjmů a výdajů
- zásada vyrovnanosti – tato zásada vyžaduje vyrovnanost rozpočtu za delší časový úsek (tzv. zlaté pravidlo),
- zásada přehlednosti – pevné stanovené struktury rozpočtů (rozpočtová skladba),
- zásada publicity – slouží k zabránění tajnému hospodaření státu, schválený rozpočet je zveřejněn ve Sbírce zákonů,
- zásada efektivnosti a hospodárnosti – zajišťuje co možná nejekonomičtější způsob použití prostředků rozpočtu, tedy dosahovat maximálních příjmů a sledovat, aby vynakládání prostředků bylo použito na to, k čemu byly vymezeny
- zásada přednosti výdajů před příjmy – výdaje by měly být využívány k ekonomickému růstu a v souvislosti s tím k zajištění příslušných prostředků.

Příjmy a výdaje jsou ve veřejných rozpočtech povinně tříděny na základě rozpočtové skladby (neřídí se jí příspěvkové organizace, zdravotní pojišťovny, Národní a Pozemkový fond). Rozpočtová skladba je stavěna na pilířích jednotnosti pro všechny peněžní operace,

peněžní princip zaznamenávání různých operací a možnosti konsolidace, posledním je pilíř z hlediska třídění rozpočtové skladby, a to na odpovědnostní hledisko, druhové, odvětvové, konsolidační, zdrojové, doplňkové, programové, účelové, strukturní a transferové (Paroubek, 2015).

2.3 Územní samosprávný celek – obec

V této podkapitole je v první řadě důležité vědět, co to vlastně obec neboli územní samosprávný celek (dále jen ÚSC) je a jak funguje. Bude následovat také obecné vymezení obecních rozpočtů. Tato kapitola je sepsána na základě zákonů a právních předpisů, a to konkrétně zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZO) a na základě předpisu č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

V samotné Ústavě ČR je ÚSC definován jako územní společenství občanů, která mají právo na samosprávu. Člení se na vyšší samosprávné celky, kraje, a obce. ÚSC jsou veřejnoprávními korporacemi, mohou mít vlastní majetek a také hospodařit podle vlastního rozpočtu. Stát do jejich činnosti zasahuje jen v případě, vyžaduje-li to ochrana zákona. Jejich úkolem je zabezpečování veřejných statků, což jsou služby, které neprochází trhem a jsou užitečné celé společnosti, (Hlava sedmá, Ústava České republiky). **Veřejné statky** jsou charakteristické především nedělitelností, nevylučitelností, nesoutěživostí a nulovými mezními náklady přidaného spotřebitele. Jestliže jsou statky nedělitelné, znamená to, že jednoznačně nelze určit podíl jednotlivých osob na spotřebě veřejného statku. S tím dále také souvisí nevylučitelnost ze spotřeby, protože jen těžko lze zabránit neplaticímu jednotlivci, tzv. „černému pasažérovi“ ve využívání a spotřebě takovýchto statků. Pokud se hovoří o nulových mezních nákladech, je tím myšleno, že náklady nezávisí na tom, kolik spotřebitelů tento statek užívá, (Provazníková, 2009). O **statku** je z ekonomického hlediska pomýšleno jako o předmětu či službě, které slouží k uspokojení zamýšlených činností ekonomickým subjektem.

Zjednodušeně lze také uvést, že **obec** je přirozený demografický útvar. Jak už bylo zmíněno, obec je základním článkem územní samosprávy. Vykonává jak vlastní samosprávnou funkci (samostatná působnost), tak i některé úkony státní správy, které jsou vymezené a stanovené zákonem (přenesená působnost).

2.3.1 Funkce obcí

Obec má právo na samosprávu a s tím i na související rozhodování ve věcech územní samosprávy. Při výkonu **samostatné působnosti** je obec vázána právním řádem, kterým se musí řídit, a zabezpečuje tak lokální veřejné statky (úprava veřejné zeleně, místní komunikace a jiné služby pro své občany). Může se jednat například o zřizování příspěvkových organizací, organizačních složek státu, vydávání obecně závazných vyhlášek, schvalování programu pro rozvoj obce aj. Dále také ve svém územním obvodu obec pečuje v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů, (§ 35 – 37 ZO). V **přenesené působnosti** obce zabezpečují národní veřejné statky, z nichž plyne užitek občanům celého státu. Potřebné pravomoce obcím svěřil stát. Při výkonu přenesené působnosti se orgány obce řídí zákony a jinými právními předpisy, usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů, ty ale musí být publikovány ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí. Do této oblasti patří například základní vzdělání, výstava a údržba silnic, regulace vodních toků. Činnost vykonávají výkonné orgány obcí, které jsou podřízeny orgánům státní správy, (§ 61 – 66c ZO).

2.3.2 Orgány obcí

Orgány obcí jsou definovány a přesně právně stanoveny v ZO.

Zastupitelstvo obce je kolektivní orgán volený v komunálních volbách na čtyřleté období, který rozhoduje v samosprávných záležitostech. Z jeho řad jsou voleni také členové rady obce. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od počtu obyvatel obce. Jeho jednání jsou veřejná. Zastupitelstvo může zřídit **výbory**, jež jsou iniciativními a kontrolními orgány obce. **Rada obce** je výkonný orgán, který má od 5 do 11 členů v závislosti na velikosti obce. V samostatné působnosti rada podléhá zastupitelstvu, v přenesené působnosti pak rozhoduje na základě zákona. Jednání jsou neveřejná. V obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů, se rada obce nezřizuje. Členy rady obce jsou starosta, místostarosta a členové zastupitelstva, kdy však rada nesmí přesáhnout jednu třetinu členů zastupitelstva. Rada obce může zřídit v samostatné působnosti jako své iniciativní a poradní orgány **komise**. V přenesené působnosti může být výkonným orgánem. **Starosta** je představitelem obce a zastupuje ji navenek, je odpovědný zastupitelstvu. Přípravuje, svolává a řídí schůze rady a je odpovědný za provedení auditu obce. V nepřítomnosti je zastoupen místostarostou.

2.4 Rozpočet obcí

Základním nástrojem finančního hospodaření obcí je podle zákona č. 24/2015 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZoRP), jejich roční rozpočet, který vychází z rozpočtového výhledu. „Rozpočet ÚSC je finančním plánem, jímž se řídí financování činnosti ÚSC po dobu jednoho roku. Rozpočtový rok je shodný s rokem kalendářním a obsahuje přehled příjmů a výdajů ÚSC i jimi zřizovaných subjektů...“ (Otrusinová a Kubičková, 2011, s. 13). Rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný, ale může být schválen i jako přebytkový nebo schodkový. Schodkový rozpočet může být schválen pouze za předpokladu, že schodek bude možné uhradit finančními prostředky z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem nebo návratnou finanční výpomocí. Naopak z přebytkových rozpočtů (hospodaření z minulých let) mohou být zřízeny peněžní fondy ÚSC, a to pro konkrétní účely. Dále také mohou být tvořeny z příjmů běžného roku, které nejsou určeny k využití v běžném roce a převodů prostředků z rozpočtu během roku do účelových peněžních fondů, (§ 5 ZoRP). Rozpočet obce obecně obsahuje (Černohorský J. a Teplý P., 2011, s. 288):

- příjmy a výdaje, které mají vztah k činnosti samosprávy, resp. k výkonu státní správy v přenesené působnosti,
- finanční vztahy k podnikatelským subjektům (např. daně od podniků na jedné straně, na straně druhé dotace podnikům),
- finanční vztahy ke státnímu rozpočtu a státním fondům (dotace),
- finanční vztahy mezi rozpočtem obce a kraje (příjmem rozpočtu obce mohou být dotace kraje),
- finanční vztahy k ostatním obcím (na základě smluvní spolupráce), resp. k ostatním krajům (v případě krajských rozpočtů),
- finanční vztahy k ostatním subjektům (např. bankám v případě čerpání úvěru, pojišťovně v případě uzavření pojistek apod.).

Struktura rozpočtu v principu vychází z rozpočtové skladby, ta je ale více zaměřena na konkrétní použití prostředků. Rozpočet zobrazuje pouze finanční toky obce. Nemá vypovídací schopnost o jejím majetku, závazcích a pohledávkách.

2.4.1 Rozpočtový výhled

Jak uvádí ve své knize Otrusinová (2011, s. 13): „Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem územního samosprávného celku a svazku obcí, který slouží pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet.“ Obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích např. o dlouhodobých pohledávkách a závazcích, o finančních zdrojích a je potřeba ho aktualizovat. V české legislativě je rozpočtový výhled upraven v § 3 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

2.4.2 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces zahrnuje především návrh, schválení, plnění a kontrolu rozpočtu. **Návrh rozpočtu** vychází z rozpočtového výhledu a rozpočtu předcházejícího období. Obsahuje dvě části – běžný rozpočet (pravidelně se opakuje, např. platy zaměstnancům) a kapitálový rozpočet (je proměnlivý a souvisí s konkrétními investičními akcemi). Návrh rozpočtu musí projednat orgány obce a musí být zveřejněn na úřední desce po dobu nejméně 15 dnů před jeho projednáním na zasedání zastupitelstva (§ 11 ZoRP). **Schvalování** rozpočtu je úkolem zastupitelstva a musí být přijat nadpoloviční většinou. Pokud rozpočet není schválen, hospodaří obec dle rozpočtového provizoria. Pravidelnou, systematickou a úplnou **kontrolu** hospodaření ÚSC dle schváleného rozpočtu provádí finanční výbor na základě zvláštního právního předpisu – zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZFK). Z důvodu změn organizačních či právních předpisů je někdy potřeba promítnout změny i do rozpočtu. Tyto změny jsou označovány jako **rozpočtová opatření**. Po ukončení daného roku je zapotřebí vypracovat **závěrečný účet**, který je upraven v § 17. Závěrečný účet musí být přezkoumán krajským úřadem nebo auditorem.

2.4.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba neboli klasifikace, slouží především k tomu, aby byla zaručena porovnatelnost příjmů a výdajů jak mezi jednotlivými rozpočty stejné úrovně (prostorově), tak mezi různými obdobími (časově). Současné rozpočtové klasifikace vyhovují mezinárodním standardům, a tak umožňují porovnávat příjmy a výdaje mezi jednotlivými zeměmi, (Provazníková, 2009). Rozpočtovou skladbu upravuje vyhláška Ministerstva financí

(dále jen MF) ČR č. 464/2013 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen vyhláška RS). Rozpočtová skladba využívá čtyři základní druhy třídění příjmů a výdajů

- kapitální třídění (organizační, nebo odpovědnostní) – v ČR je povinné pouze u státního rozpočtu,
- druhové třídění – základní třídění týkající se všech peněžních operací,
- odvětvové třídění – příjmy a výdaje se člení podle odvětví (výdaje se třídí všechny, z příjmů jen kapitálové a nedaňové příjmy obcí),
- konsolidační třídění – prvkem jsou záznamové položky, umožňuje vyloučit duplicitu na základě interních transferů mezi fondy a dále také korekci příjmů a výdajů při započítávání příjmů a výdajů, (Provazníková, 2009).

V aktuálním znění vyhlášky RS bylo provedeno rozšíření o další třídění, a to zejména o zdrojové, doplňkové, programové, účelové, strukturální a transferové. **Příjmy** obecních rozpočtů jsou vymezeny rozpočtovými pravidly ZoRP. Přehledněji však lze příjmy obcí roztrždit v souladu s aktuální rozpočtovou skladbou dle hlediska druhového třídění, a to na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery.

Daňové příjmy

Daňové příjmy obcí se řídí právní úpravou v zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. Stejně jako u státního rozpočtu, tak i u místního rozpočtu jsou daňové příjmy hlavní formou příjmů, které jsou v tomto případě děleny na tzv. sdílené daně a svěřené daně. **Sdílené daně** znamenají, že výnos z nich je dělen mezi různé úrovně veřejných rozpočtů. Příjmy ze sdílených daní jsou pro jednotlivé obce stanoveny na základě koeficientu velikostní kategorie z určité procentní části těchto daní DPH, daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daně z příjmů fyzických osob vybíraných srážkou, daně z příjmů právnických osob, daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti. **Svěřené daně** představují výlučný přínos pro místní rozpočet. Do této skupiny je řazena daň z nemovitých věcí, kdy celý příjem spadá do rozpočtu obce. Další složkou daňových příjmů jsou poplatky, které dělíme na místní, správní a poplatky spojené s životním prostředím. Nejčastější jsou **místní poplatky**. Obec si sama může vybrat, které poplatky bude vybírat, musí být ale upraveny obecně závaznou vyhláškou. Dle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, si může obec stanovit poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání

veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek za ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace. Druhou složkou poplatků spadajících do příjmové složky rozpočtu obce jsou **správní poplatky**, například poplatky za ověření podpisů, vydání stavebního povolení apod. Tyto poplatky obce vybírají při výkonu přenesené působnosti dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Úkony, na které se poplatky vztahují, jsou vymezeny v sazebníku poplatků v příloze k zákonu o správních poplatcích. Sazby poplatků jsou stanoveny v sazebníku pevnou částkou nebo procentem u poplatku, jehož základ je vyjádřen v penězích. U **poplatků spojených s životním prostředím** plyne výnos do Státního fondu životního prostředí, část ale plyne i do rozpočtu obce. Jsou to například poplatky za vypouštění odpadních vod, znečištění ovzduší nebo uložení odpadů.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy lze také označit jako uživatelské poplatky, jedná se především o příjmy z oblasti podnikání či poskytování služeb za úplatu. Výši i strukturu mohou obce ovlivňovat svým chováním. Mezi nedaňové příjmy obcí patří příjmy od vlastních neziskových organizací, příjmy z vlastního podnikání, příjmy z prodeje zboží a poskytovaných služeb, příjmy z pronájmu majetku, příjmy z pronájmu pozemků v obecním vlastnictví.

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou na rozdíl od předchozích příjmů pouze nahodilé, které jsou úzce spojeny s prodejem obecního majetku či investičního majetku. Svým charakterem se jedná o příjmy jednorázové a neopakovatelné. K této podskupině se řadí výnosy z cenných papírů, peněžní dary, výnosy z prodeje majetku, přijaté úvěry, (Hrabalová, 2004).

Přijaté transfery

Patří mezi druhou nejvýznamnější kategorii příjmů a také jde o nejvýznamnější ovlivnitelný zdroj příjmů. Většina dotací plynoucích do obecního rozpočtu je účelová, tzn. že někdo jiný rozhodne, jak tyto prostředky budou použity a na jaký účel. V praxi je známo, že na dotační příjmy mají velký vliv mimoekonomické faktory, například dostatečná informovanost a schopnost vedení příslušné obce. Základní a důležitou podmínkou pro přijetí dotace je závazek spolufinancování.

Hlavní skupinou **výdajů** místních rozpočtů jsou alokační výdaje, které zabezpečují veřejné statky. Podle rozpočtové skladby jsou členěny na běžné a kapitálové výdaje. Zvláštní stavovou položkou je také financování.

Běžné výdaje

Jak uvádí Provozníková (2009, s. 117), „... běžné výdaje jsou neinvestiční opětované výdaje za zboží a služby neinvestiční povahy a náklady související s pracovní silou (mzdy, pojistné atd.).“ Mezi běžné výdaje jsou řazeny výdaje na vlastní činnost v samostatné působnosti, výdaje na péči o vlastní majetek a rozvoj, výdaje na výkon státní správy apod.

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých (investičních) potřeb, přesahující jedno rozpočtové období. Jedná se o jednorázové výdaje na financování konkrétních investic například ekonomickou a sociální infrastrukturu, investiční půjčky podnikatelským subjektům, splácení investičního úvěru, nákup akcií a majetkových podílů apod. (Peková, 2002).

Financování

Zvláštní výdajovou složkou rozpočtu je také financování. Má zvláštní postavení převážně díky tomu, že obsahuje stavové údaje, kdy operace nejsou peněžním tokem. Financování informuje o tom, z jakých zdrojů byl kryt deficit rozpočtu nebo v opačném případě, jak bylo naloženo s přebytkem. Úhrada deficitu může být provedena prostřednictvím půjčky prodejem finančních aktiv (vydání obligací) nebo naspořených prostředků z minulých let.

2.5 Dílčí shrnutí

Fiskální politika a hospodaření obcí s místním rozpočtem je obsáhlá problematika a hodně také záleží na konkrétních obcích, které se nejen v České republice liší velikostí a počtem obyvatel a také v neposlední řadě polohou, tedy určitou atraktivností regionu. Od toho se také odvíjí, jaká část státního rozpočtu připadne na určitou obec a jak sama obec může přispívat k získávání dalších finančních prostředků nezávislých na státním rozpočtu. Podrobněji je téma přerozdělování rozpočtu popsáno a aplikováno na konkrétní obci v dalších kapitolách práce.

3 Hospodaření rozpočtů vybraných obcí na Slovensku

V této kapitole je přiblíženo obecně hospodaření s veřejnými financemi na Slovensku. Vzhledem k tomu, že podmínky, které jsou nastaveny v této oblasti na Slovensku, nejsou v ČR tak známy, je nutné rozvést danou problematiku podrobněji, a to především odlišnosti od systému v ČR, aby informace byly zřetelné a dále na sebe jasně navazovaly. Stejně jako v ČR, tak i na Slovensku, je hlavním zájmem státu určitá makroekonomická stabilizace. Protože obě republiky dříve tvořily jednu společnou, je předvídatelné, že základní ekonomická myšlenka se ubírá stejným směrem. Tyto země spolu sousedí, jsou ve střední Evropě, tedy i proud myšlení je takřka stejný.

3.1 Fiskální politika na Slovensku

Fakt, že fiskální politiku je nutné při nestabilitě tržní ekonomiky použít k makroekonomické stabilizaci ukazovala již keynesiánská teorie. Stejně jako v ČR, tak i na Slovensku musí stát svými zásahy do jisté míry usměrňovat, či naopak pozvedávat hospodářské procesy. Poměrně velkou roli hraje i to, zda je země členem **Hospodářské a měnové unie** (dále jen HMU).

HMU je důležitou složkou v integraci ekonomik Evropské unie (dále jen EU). Rozhodnutí vytvořit hospodářskou unii přijala v prosinci roku 1991 Evropská rada, později bylo i zakotveno v Maastrichtské smlouvě.² Právě hospodářská integrace je pro jednotlivé členské státy i EU nositelem výhod, jako jsou např. větší rozsah, vnitřní účinnost či odolnost. Na tyto výhody dále navazují vhodné podmínky pro udržení hospodářské stability, vyšší zaměstnanosti a většímu růstu. HMU tedy zahrnuje koordinaci hospodářských a fiskálních politik, společnou měnovou politiku a společnou měnu. Společnou měnou se rozumí euro. Všech 28 členských států EU se účastní hospodářské politiky.³ Ale ne všechny země jsou součástí eurozóny, protože některé z nich stále nepřijaly euro. Zde je zásadní rozdíl mezi ČR a Slovenskem, protože Slovensko je členem eurozóny od roku 2009, zatímco ČR se stále nezapojila do třetí fáze evropské měnové unie. Aby se členské státy mohly zapojit do třetí etapy HMU, musí dlouhodobě splňovat předepsaná kritéria (kritérium cenové stability,

² Maastrichtská smlouva neboli Smlouva o Evropské unii byla podepsána 7. 2. 1992, platit začala od 1. 11. 1993

³ EVROPSKÁ KOMISE. *Hospodářská a měnová unie* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z [www: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm](http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm)

kritérium dlouhodobých úrokových sazeb, kritérium dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, kritérium stability měnového kurzu a účasti v mechanismu směnných kurzů, konvergence v legislativní oblasti).⁴

Protože jsou státy EU převážně členy eurozóny a jiné státy jsou zavázány k přijetí jednotné měny v budoucnu, aktivitu v rámci monetární politiky na sebe přebírá nezávisle pracující Evropská centrální banka, jejímž úkolem je především řídit měnovou politiku v EU a zabezpečit stabilitu cen v zemích, kde je euro používáno. Členské státy EU mají tak ve své kompetenci fiskální politiku. Ale aby i fiskální politika směřovala k předepsaným kritériím a ta byla dlouhodobě udržitelná i po realizaci třetí fáze evropské měnové politiky, byl v roce 1997⁵ přijat mezi státy **Pakt stability a růstu**. Ten, jak uvádí Baldwin (2008), je složen ze tří částí:

- *definice nadměrného deficitu* – v principu by deficit neměl překročit 3 % HDP a veřejný dluh by se měl pohybovat maximálně v hodnotě 60 % HDP (k tomuto kritériu se delší dobu nepřihlíželo),
- *ochranné ruky* – cílem je v rámci přátelského nátlaku přimět vlády, aby se vyhnuly sklonům k vytváření nadměrných deficitů, členské země v zastoupení ministrů financí pravidelně diskutují ohledně fiskálních politik členů EU, v rámci prevence tvoří stabilizační plán vývoje veřejných financí, na správné plnění dohlíží Rada pro hospodářské a finanční záležitosti (ECOFIN⁶),
- *nápravné ruky*, která předepisuje, jak by měly vlády reagovat na nedodržení maximální výše deficitu, Rada ECOFIN uloží na základě doporučení od Evropské komise (dále jen EK) jistá opatření k činům, v případě nerespektování může EK oslovit přímo danou zemi, která by měla ihned reagovat, jinak má EK pravomoc uvalit na členskou zemi eurozóny sankci.

Poslední z výše uvedených částí se vztahuje pouze k zemím v eurozóně. Cílem paktu je, aby členské země vykonávaly disciplinovanou fiskální politiku, přičemž vlády

⁴ EUROSOP.CZ. *Hospodářská a měnová unie* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z [www](http://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/):

<https://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/>

⁵ V roce 2005 proběhla reforma z důvodu, že implementace Paktu odhalila různé nedostatky. Nejzávažnější kauza se odehrála v roce 2003, kdy Francie a Německo překročili razantně deficit a Rada ECOFIN odmítla na návrh Evropské komise prohlásit rozpočet za nadměrný, (Baldwin, 2008).

⁶ ECOFIN je jednou z formací Rady EU, kde je každá členská země zastoupena jedním členem na ministerské úrovni. Zevrubněji: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/rada-eu-ecofin/zakladni-informace>

jednotlivých států mají naprostou kontrolu nad vykonáváním autonomní fiskální politiky, ale v Paktu souhlasí s tím, že plně zodpovídají za následky svých opatření v zemi.

Pakt růstu a stability čelí po celou dobu svého trvání určitým kritikám. Některé členské země neplnily zadaná kritéria a nerespektovaly doporučená opatření. Z toho důvodu se Paktu ubírá na věrohodnosti, protože může představovat jistý střet zájmu v rámci státního hospodaření a tvoření fiskální politiky a současným působením v Radě EU. Postupně se vyvíjí další reformy Paktu, které se snaží reagovat na současnou situaci jeho fungování (zohledňuje se mírné, dočasné a výjimečné překročení deficitu o více jak 3 % HDP, bere se po delší době opět v potaz překročení akceptovatelné hranice veřejného dluhu aj.).

3.1.1 Fiskální federalismus

Princip a podstata fiskálního federalismu byly uvedeny již v kapitole 2.1.1. Jak už bylo uvedeno, klíčovou funkcí z pohledu fiskálního federalismu je alokační funkce veřejných financí. Jak uvádí Medved', Nemeč a kol. (2011, s. 151) „... každá vyspělá krajina se musí rozhodnout, na kterou úroveň veřejné správy alokuje kompetenci zabezpečovat jednotlivé veřejné služby a následně na výkon této kompetence alokovat zdroje.“ Zde není až takový problém jako u funkce redistribuční a stabilizační. V praxi nejčastěji používaný model fiskálního federalismu je ten, kdy „... každá vládní úroveň má vyčleněné své vlastní příjmy, přitom ‚chybějící‘ část financí se alokuje prostřednictvím přerozdělovacích procesů – podíly na centrálně vybraných daních nebo účelovými transfery, plus stát může zmírňovat nerovný daňový výnos v jednotlivých regionech a obcích prostřednictvím horizontálního a vertikálního vyrovnávání, a tak umožnit územní samosprávě a celém území státu zabezpečovat základní lokální a regionální veřejné statky v porovnatelné kvalitě,“ jak ve své knize uvádí Medved', Nemeč a kol. (2011, s. 156).

Výrazné decentralizační změny na Slovensku jsou datovány po roku 2001, kdy došlo např. k vzniku osmi samosprávných krajů, na obce a města se decentralizovali určité úlohy hospodářského řízení, bylo transformováno centrální řízení vysokých škol na samosprávný systém veřejných vysokých škol a dále důchodová reforma a reforma systému zdravotnictví. Především došlo v roce 2005 k reformě systému financování obcí, měst a samosprávných krajů. V této reformě došlo k tzv. fiskální decentralizaci, jejíž náplní bylo nahradit dotace ze státního rozpočtu (transfery) do rozpočtu obcí (k plnění vlastních kompetencí) daňovými příjmy, o jejichž použití mají samosprávy právo rozhodnou vcelku samostatně. Způsob takového financování má přispívat ke stabilizaci příjmů územní samosprávy na delší časový

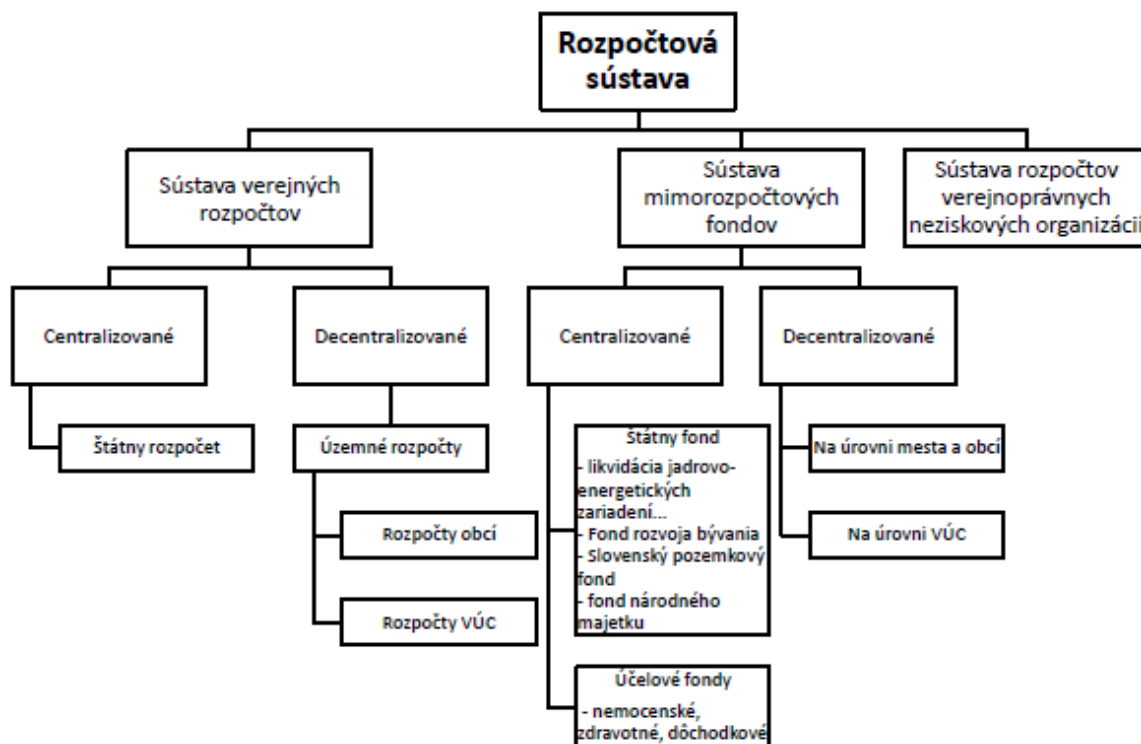
úsek, pretože do doby fiskálnej decentralizácie sa podiel obcí na výnosu celorepublikových daní určoval každý rok, (Medved', Nemeč a kol., 2011).

3.2 Státny rozpočet

Státny rozpočet Slovenskej republiky je jednou z najdôležitejších súčastí rozpočtovej sústavy. Pomocí ní se na základe princípu nenávratnosti, neekvivalencie a nedobrovoľnosti tvorí, rozdeľujú a používajú rozpočtové fondy. Z pohľadu tzv. fondového chápaní môže byť štruktúra rozpočtovej sústavy (viz Obr. 3.2 Rozpočtová sústava) následujúci:

- *sústava verejných rozpočtov* Slovenskej republiky (zahrnuje státny rozpočet Slovenskej republiky, rozpočty samosprávnych krajů a rozpočty obcí),
- *sústava mimorozpočtových fondů* (zahrnuje zdravotní, dôchodové a nemocenské pojišteni a státny fondy),
- *rozpočty verejných organizácií*.

Obr. 3.2 Rozpočtová sústava

Zdroj: Rozpočtová sústava. *Economic World*. [online]. 5. 5. 2012 [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://economicworld.eu/financie/rozpocetova-sustava>

Rozpočet veřejné správy, jehož součástí je právě i státní rozpočet, je na Slovensku zakotven v zákoně č. 523/2004 Z. z., o rozpočtových pravidlech verejnej správy a o zmene doplnení niektorých zákonov, vo znení neskorších predpisov (dále jen zákona č. 523/2004 Z. z.), kde je uvedeno, že rozpočet veřejné správy je střednědobým ekonomickým nástrojem finanční politiky státu, sestavuje se na rok s rozpočtovým výhledem alespoň tři rozpočtové roky. Základní složkou rozpočtu veřejné správy je **státní rozpočet**, který dle zákona č. 523/2004 Z. z. obsahuje rozpočtové příjmy, výdaje a finanční operace se státními finančními aktivy a jiné operace, jenž ovlivňují stav státních finančních aktiv nebo pasiv.

Slovenská republika tvoří rozpočet zejména z těchto položek – příjmy státního rozpočtu v členění podle kapitol (stěžejní složkou jsou příjmy v podobně daňového charakteru, dále pokuty, penále, úroky), výdaje státního rozpočtu na vykonávání aktivit nezbytných na plnění záměrů a cílů programu vlády v členění podle kapitol (zejména se jedná o výdaje na státní správu, bezpečnost, armádu a na účely hospodářského a sociálního rozvoje) a přebytek nebo schodek státního rozpočtu. Podle Medved'a, Nemce a kol. (2011, s. 303) je státní rozpočet po formální stránce „... bilancí hospodaření státu za stanovené rozpočtové období. Po obsahové stránce je SR nástrojem na zabezpečení realizace funkcí státu (alokační, distribuční, regulační, tvorba právního systému). Patří mezi nejdůležitější finanční nástroje na makroekonomické úrovni, přerozděluje vytvořený HDP, a tím garantuje financování aktivit, které se realizují mimo běžné tržní prostředí (a mimo domácnosti).“ Návrh rozpočtu veřejné správy předkládá ministr financí vládě, načež musí projít schvalovacím řízením. Vláda dále předkládá návrh zákona o státním rozpočtu na příslušný rok Národní radě Slovenské republiky⁷.

Odlišnost týkající se veřejného rozpočtu mezi Českou republikou a Slovenskou republikou je možné nalézt v platné legislativě. Slovenská republika má s účinností od 1. března 2012 zakotven ve své sbírce zákonů **Ústavný zákon č. 493/2011 Z. z., o rozpočtovej zodpovednosti, vo znení neskorších predpisov**, kde jsou stanovena pravidla rozpočtové zodpovědnosti a transparentnosti. Cílem tohoto zákona je především dosažení dlouhodobé udržitelnosti hospodaření Slovenské republiky. V článku 5 tohoto zákona je stanoven horní limit dluhu veřejné správy ve výšce 50 % podílu na HDP. Dále jsou stanoveny postupy, které následují v případě překročení dluhu o určitá procenta. Zákon je tak prostředkem k závaznému dodržování předepsaných limitů, protože pokud by výše dluhu

⁷ Národní rada Slovenské republiky je jediným ústavodárným a zákonodárným orgánem Slovenské republiky.

dosáhla dle čl. 5 odst. 8 50 % podílu na HDP a více, kromě realizace postupu podle odstavců 5 až 7, vláda musí požádat Národní radu Slovenské republiky o vyslovení důvěry vládě.⁸ Samostatný článek (čl. 6 tohoto zákona) je věnován ustanovení pro územní samosprávu. V rámci určitého snažení o dodržení předepsaných limitů dluhu je i zde v odstavci 3 uvedena pro územní samosprávu podmínka, při jejímž nedodržení může být samosprávný celek sankciován (pokutu ukládá ministerstvo financí).⁹ Pokud celková částka dluhu obce (stanovená zákonem) dosáhne 60 % skutečných běžných příjmů předchozího rozpočtového roku a více, je obec povinna zaplatit pokutu ve výši 5 % z rozdílu mezi celkovou částkou dluhu a 60 % skutečných běžných příjmů předchozího rozpočtového roku. Skutečnost, zda jsou předepsaná pravidla rozpočtové odpovědnosti plněna, hodnotí Rada pro rozpočtovou odpovědnost. Mezi její povinnosti také patří určení ukazatele dlouhodobé udržitelnosti, vypracovávání a zveřejňování zpráv o dlouhodobé udržitelnosti, monitorování a hodnocení vývoje hospodaření Slovenské republiky a spolupráce s Národní bankou Slovenska (např. poskytování různých údajů). V ČR zákon o rozpočtové odpovědnosti schválen prozatím není. Existuje však již několik let vládní návrh zákona o rozpočtové odpovědnosti, který by měl představovat tzv. finanční ústavu. V posledním návrhu ústavního zákona je předpokládána účinnost k 1. 1. 2016, ovšem návrh není prozatím schválen Poslaneckou sněmovnou České republiky (prošel 2. čtením – obecná rozprava)¹⁰.

Stejně jako v ČR, tak i na Slovensku je nutné třídit příjmy a výdaje státní rozpočtu dle rozpočtové skladby. Tato činnost slouží především k přehlednosti a jednotnosti rozpočtů na jednotlivých úrovních. Přístupy k rozpočtové klasifikaci se nadále vyvíjejí vlivem působení mezinárodních standardů, proto i ve Slovenské republice se pracuje s různými hledisky třídění, zejména jde o organizační klasifikaci (jednotlivé rozpočtové kapitoly), klasifikaci podle druhu rozpočtu, ekonomickou klasifikaci (např. druhové třídění výdajů a nákladů) či funkční klasifikaci, (Medved', Nemeč a kol., 2011).

3.2 Územní samosprávný celek – obec

Tato kapitola se zaměřuje obecně na ÚSC ve Slovenské republice. Především zahrnuje, kde je nastolená problematika zakotvena v legislativě, jak zní definice důležitých

⁸ Dle čl. 11 se ustanovení v čl. 5 poprvé uplatní v rozpočtovém roce 2028. Do té doby platí přechodná ustanovení účinná do 31. 12. 2017 uvedená v čl. 12, kde je horní limit dluhu stanoven na 60 % podílu HDP, pokud výše dluhu dosáhne 50 % HDP a víc, je tato situace řešena v následujících odstavcích.

⁹ Tento odstavec nabyl účinnosti od 1. 1. 2015.

¹⁰ Podle informací uvedených na webových stránkách Poslanecké sněmovny ČR – Sněmovní tisky č. 411/0, 412/0 a 413/0.

pojmu, ale především, jak nižší ÚSC fungují. Základními prameny, ze kterých je v následující části čerpáno, je zákon č. 369/1990 Zb., zákon Slovenskej národnej rady o obecnom zriadení, vo znení neskorších predpisov (dále jen ZOZ) a Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky.

V samotné Ústavě je obec definována jako základ územní samosprávy. Dále je formulace rozšířena ve smyslu, že obec, společně s vyšším územním celkem, je samostatný územní a správní celek Slovenské republiky, který sdružuje osoby s trvalým pobytem na jejím území. Obec je považována za právnickou osobu, která za jistých podmínek, stanovených zákonem, hospodáří s vlastním majetkem a vlastními příjmy (Hlava čtvrtá, Ústava Slovenskej republiky). Základní úlohou obce dle § 1 ZOZ je, aby se při výkonu samosprávy starala o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých obyvatel. Pokud je zapotřebí uložit obci při výkonu samosprávy povinnosti či nějaká omezení, lze tak učinit pouze zákonem nebo na základě mezinárodní smlouvy, nemůže se tak stát, že obec sama začne např. vybírat nějaký nový poplatek či daň na svém území. Náplní samosprávy, jak uvádí ve své literatuře Láštic (2010, s. 31), je „...samostatné vykonávání pravomocí, které obcím přiznávají zákony Slovenské republiky. Pravidla, podle kterých obec postupuje, sice určuje stát prostřednictvím zákonodárců, ale je na konkrétní obci, jak přiznané pravomoci využívá.“ Obce zřizuje, zrušuje, rozděluje nebo slučuje vláda svým nařízením, ale rozhodnout o této skutečnosti může pouze se souhlasem obce a na základě stanoviska okresního úřadu v sídle kraje, na jehož územním obvodu se obec nachází, (§ 2 ZOZ).

3.2.1 Funkce obcí

Každá obec má svůj určitý název, své území, jež je v § 2 ZOZ vysvětleno jako územní celek, který tvoří jedno katastrální území nebo více katastrálních území. Každý ÚSC má na svém území osoby s trvalým pobytem – obyvatele. Vztah těchto subjektů je založen na **vzájemných právech a povinnostech**. Obec má např. povinnost poskytnout obyvateli nezbytnou pomoc při jeho náhlé nouzi způsobené nepředvídatelnou událostí (živelná pohroma, havárie) v podobě přístřeší, stravy nebo jiné materiální pomoci. Naopak obyvateli je uložena povinnost např. podílet se na ochraně a zvelebování životního prostředí v obci, pomáhat udržovat pořádek v obci nebo chránit majetek obce, provádět menší obecní služby organizované obcí, které slouží ke zlepšení života, životního prostředí, ekonomických a sociálních podmínek obyvatel v obci, (§ 3 ZOZ).

Obec tedy **samostatně rozhoduje**, uskutečňuje všechny úkony, které souvisí se správou obce a jejího majetku, všechny záležitosti, které stejně jako její působnost upravuje zvláštní zákon, pokud takové úkony dle zákona nevykonává stát nebo jiná právnická či fyzická osoba, (Láštic, 2010). I v tomto případě, stejně jako tomu bylo v kapitole 2.3.1 Funkce obcí, obec jedná jak v **přenesené**, tak v **samostatné působnosti**. Hlavními funkcemi obce v rámci výkonu samosprávy jsou zejména úkony související s řádným hospodařením majetku obce, zabezpečuje výstavbu a údržbu místních komunikací, zajišťuje ekonomickou činnost v obci, vytváří kontrolní systém, schvaluje rozpočet obce a závěrečný účet obce, zabezpečuje veřejný pořádek v obci, stará se o sociální a kulturní zázemí, zajišťuje veřejně prospěšné služby (např. nakládání s komunálním odpadem, udržování čistoty a zeleně na území obce, veřejné osvětlení), rozhoduje ve věcech místních daní a poplatků a vykonává jejich správu aj., (§ 4 odst. 3 ZOZ).

K tomu, aby mohla obec vykonávat místní samosprávu a plnit své funkce, potřebuje zástupce, prostřednictvím kterých lze výše uvedené činnosti realizovat.

3.2.2 Orgány obce

Základní charakteristiky a definice orgánů obcí jsou právně stanoveny ve druhé části ZOZ (§ 10 – § 19).

Obecní zastupitelstvo je zastupitelský sbor obce, který je složen z poslanců zvolených v přímých volbách obyvateli obce na čtyři roky. Počet poslanců na celé volební období určuje před volbami obecní zastupitelstvo tabulkově podle počtu obyvatel. Tento orgán může zřizovat nebo zrušit podle potřeby stále nebo dočasně výkonné, kontrolní a poradní orgány, především obecní radu a **komisi**. Obecní zastupitelstvo rozhoduje o základních otázkách života obce, např. určuje zásady hospodaření a nakládání s majetkem obce, schvaluje územní plán obce nebo jeho části, schvaluje rozpočet obce a jeho změny, kontroluje čerpání z rozpočtu, rozhoduje o zavedení či zrušení místních daní a poplatků, zřizuje, ruší a kontroluje rozpočtové a příspěvkové organizace aj. Zasedá vždy, když je potřeba, nejméně však jednou za tři měsíce a její zasedání je ve většině případů veřejné. **Obecní rada** může být zřízena zastupitelstvem a je iniciativním, výkonným a kontrolním orgánem zastupitelstva. Plní současně také funkci poradního orgánu starosty. Rada se schází se podle potřeby, nejméně však jednou za tři měsíce a je způsobilá jednat, je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů. Představitelem obce a současně nejvyšším výkonným orgánem je **starosta**. Vykonávání funkce starosty je funkcí veřejnou. Starosta je statutárním

orgánem obce, svolává a vede zasedání zastupitelstva a obecní rady, vykonává obecní správu. V době jeho nepřítomnosti je zastoupen **zástupcem starosty (místostarostou)**. Pokud je v obci zřízená obecní rada, zástupce starosty je jejím členem.

3.3 Rozpočet obcí

Rozpočet územní samosprávy, tedy obcí a vyšších územních celků, je ve Slovenské republice zakotven v zákoně č. 583/2004 Z. z., o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vo znení neskorších predpisov (dále jen ZoRPSR). Vztah státu k obecnímu rozpočtu je velmi provázaný, zejména co se týče podílů na daních ve správě státu a dotací. Rozpočet obce je základním nástrojem finančního hospodaření v příslušném rozpočtovém roce a také je součástí rozpočtu sektoru veřejné správy. Vyjadřuje samostatnost hospodaření obce. Rozpočtový rok je dle ZoRPSR shodný s rokem kalendářním. Sestavení rozpočtu vychází především z víceletého rozpočtu (nejméně tři roky), z určeného podílu na výnosových daních ve správě státu stanovených zvláštním předpisem (§ 10 ZoRPSR). Rozpočet obce obsahuje příjmy a výdaje, které jsou finančně propojené s právníckými i fyzickými osobami působícími na území obce. Jeho součástí jsou také záměry a cíle, tzv. program obce, které by chtěla obec naplnit z výdajů rozpočtu obce. Rozpočet obce se vnitřně člení na běžné příjmy a výdaje, kapitálové příjmy a výdaje a finanční operace.

Snahou je sestavovat rozpočet převážně vyrovnaný, to ale nevylučuje fakt, že lze sestavit i rozpočty přebytkové. Běžný rozpočet se může sestavit jako schodkový, pokud se ve výdajích běžného rozpočtu rozpočtuje použití účelově určených prostředků poskytnutých ze SR, z rozpočtu EU nebo dle zvláštního předpisu, (§ 10 odst. 7 ZoRPSR). Než se samotný rozpočet sestaví a poté projde schvalovacím řízením, je součástí určitého **rozpočtového procesu**. Struktura rozpočtu podléhá **rozpočtové klasifikaci** (rozpočtové skladbě).

3.3.1 Rozpočtový proces

Proces sestavování rozpočtu se řídí dlouhodobě stanovenými zásadami (viz kapitola 2.2 Státní rozpočet) a pravidly, která vycházejí ze zásad sestavování, ale představují určité postupy, kterými je nutné se řídit. Ve Slovenské republice byly v roce 2004 schváleny dva¹¹ zákony týkající se postupu a jistých pravidel při sestavení rozpočtu. Nejprve je v rámci

¹¹ Jeden zákon je zaměřen na pravidla veřejné správy, druhý na územní samosprávy

procesu sestavení rozpočtu obce nutné vytvořit **návrh** na sestavení rozpočtu s výhledem na více let. Návrh se sestavuje na základě rozpočtového výhledu a rozpočtů minulých období. Následné schvalování rozpočtu má v popisu kompetencí obecní zastupitelstvo. Pokud orgán obce rozpočet neschválí do 31. 12. běžného roku, hospodaří obec podle rozpočtového provizoria. Po ukončení rozpočtového roku obec souhrnně zpracuje údaje o rozpočtovém hospodaření do **závěrečného účtu obce** (obsahuje zejména údaje o plnění rozpočtu, bilanci aktiv a pasiv, údaje o hospodaření příspěvkových organizací v jejich působnosti, přehled o stavu a vývoji dluhu, přehled o poskytnutých dotacích členěných podle jednotlivých příjemců, hodnocení plnění programu obce. Obec má povinnost nechat ověřit účetní závěrku auditorem, který vydá závěrečný výrok buď bez výhrad, nebo s výhradou (pak je obecní zastupitelstvo povinno přijmout opatření na nápravu nedostatků), (§ 16 ZoRPSR).

3.3.2 Rozpočtová skladba

Rozpočty samosprávných územních celků podléhají určité předepsané struktuře jak z hlediska mezinárodních standardů, tak i z hlediska standardů vydávaných na státní úrovni. Cílem této jednotnosti je snadná srovnatelnost s ostatními subjekty (obce v jiných krajích, oblastech či zemích) a jistá přehlednost. Ve Slovenské republice je rozpočtová skladba upravována zákonem č. 583/2004 ZoRPSR a pomocí Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. decembra 2004 č. MF/010175/2004-42, kterým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie, vo znení neskorších predpisov (dále jen Opatrenia MF). Povinnost užívat rozpočtové klasifikace mají všechny subjekty veřejné správy.

V § 4 ZoRPSR jsou uvedeny příjmy a výdaje, ve kterých jsou vyjádřené finanční vztahy k právnickým a fyzickým osobám působících na území obce, stejně jako k obyvatelům žijícím na stejném území. Na základě § 5 ZoRPSR jsou stanoveny obecně příjmy rozpočtu obce, výdaje jsou pak upraveny dle § 7 ZoRPSR. Podrobná struktura rozpočtové klasifikace je definována v příloze Opatrenie MF. Zde je v první části uvedena **druhá klasifikace**, kde jsou označeny jednotlivé druhy rozpočtů, které jsou součástí veřejné správy – např. státní rozpočet, rozpočet sociální pojišťovny, zdravotní pojišťovny, rozpočet obce a jí zřízených rozpočtových organizací, rozpočty příspěvkových organizací obcí a další. Druhá část přílohy je věnována **organizační klasifikaci**, která třídí rozpočtové operace podle jednotlivých kapitol státního rozpočtu a subjektů veřejné správy (např. podle kapitol státního rozpočtu, státních účelových fondů, obcí, vyšších územních celků, fondů, veřejných vysokých škol

a ostatních subjektů veřejné správy). Nejobsáhlejší rozpočtovou klasifikací je **klasifikace ekonomická**, která třídí stejnorodé druhy příjmů a výdajů na hlavní kategorie, kategorie, položky a podpoložky a umožňuje tak identifikaci rozpočtových operací podle příjmů a výdajů, finančních operací a pohybů na mimorozpočtových bankovních účtech státních rozpočtových organizací, z nichž se nerealizuje čerpání prostřednictvím příjmů státního rozpočtu a výdajů státního rozpočtu (§ 1 odst. 3 Opatrenia MF). Příjmy lze tedy dle ekonomické klasifikace uvedené v třetí části přílohy Opatrenia MF rozdělit na daňové, nedaňové, granty a transfery.

Daňové příjmy

Slovenská republika má trochu jiný model rozdělování příjmů do obecních rozpočtů. Přesto i tady jsou daňové příjmy nejobsáhlejší kategorií obecních rozpočtů a řídí se kromě výše uvedených zákonů také zákonem č. 564/2004 Z. z., o rozpočtovém určení výnosu dane z příjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (dále jen zákon o rozpočtovém určení výnosu daně), který určuje rozpočtové určení daní a způsob rozdělování daně z příjmů, dále Nariadením vlády č. 668/2004 Z. z., o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve, v znení neskorších predpisov (Nařízení RVDP), kde jsou uvedeny stanovená kritéria a váhy rozdělování výnosu daně z příjmu fyzických osob, výjimkou je ovšem daň z příjmů vybíraná srážkou. Nejpodstatnější složkou daňových příjmů je daň z příjmu fyzických osob. Tato daň může být přiřazena k tzv. daním sdíleným, protože se do obecních rozpočtů přerozděluje na základě atributů, jako jsou počet obyvatel obce, geografické podmínky obce, počet žáků dané obce a počet obyvatel v důchodovém věku. Stablním a opakovatelným zdrojem daňových příjmů jsou **místní daně a poplatky**. V tomto případě platí zásada fakultativnosti, obec si tedy může sama zvolit, zda místní daň vybírat bude, zda je sníží, odpustí, může si stanovit sazbu daně sama. Daně patřící do této skupiny upravuje zákon č. 582/2004 Z. z., o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, v znení neskorších predpisov. Termínem **místní daň** je vyznačována zejména daň z nemovitých věcí (daň z pozemků, ze staveb a z bytů), daň z pozemků, daň za psa, daň za užívání veřejného prostranství, daň za ubytování, daň za prodejní automaty, daň za nevhýherní hrací přístroje, daň za vjezd a setrvání motorového vozidla v historické části města a daň za jaderná zařízení. **Místním poplatkem** je podle uvedeného zákona poplatek za komunální odpady a drobné stavební odpady, které vznikají na území obce.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy obcí souvisí s aktivní manipulací s majetkem obcí, především v souvislosti se zajištěním zdrojů na krytí rozvojových programů obcí, s příjmy rozpočtových organizací obcí z jejich činnosti, ale také se získáním zdrojů z hospodaření s finančními prostředky. Z hlediska ekonomické klasifikace se do struktury nedaňových příjmů řadí příjmy z podnikání a z vlastnictví majetku, administrativní a jiné poplatky a platby, kapitálové příjmy, úroky z tuzemských úvěrů, půjček, návratných finančních výpomocí, vkladů a ážia, úroky ze zahraničních úvěrů, půjček, návratných finančních výpomocí a vkladů a jiné nedaňové příjmy (Opatrenia MF).

Granty a transfery

Granty jsou dobrovolné příspěvky na běžné nebo kapitálové účely, ze kterých nemá dárce žádný prospěch, ani žádnou protihodnotu v podobě služby nebo zboží. Mohou být poskytnuté formou finanční, naturální nebo i v podobě práva. Granty bývají z pravidla poskytované do rozpočtů obcí z příslušných rozpočtových kapitol, ze zahraničí, z různých státních fondů, z rozpočtů jiných obcí či z rozpočtů vyšších územních samosprávných celků. Dle ekonomické klasifikace je kategorie granty a transfery dále členěna na tuzemské běžné granty a transfery (např. příspěvky na rozvoj kultury, životního prostředí, zdravotnictví, školství, sociální sféry, výzkum a vývoj, obranu a bezpečnost a také na projekty EU), tuzemské kapitálové granty a transfery (např. příspěvky na výstavbu nových či koupi existujících kapitálových aktiv pro nevojenské účely) a zahraniční granty a transfery.¹²

Nedílnou součástí, která patří k rozpočtu, je i strana výdajová. Stejně jako v ČR, tak i dle slovenských uzákonění týkajících se obecních rozpočtů jsou výdaje členěny na běžné a kapitálové.

Běžné výdaje

Běžné výdaje jsou nejrozsáhlejší oblastí zahrnující všechny běžné a potřebné peněžité úbytky na mzdy, platy, pojistné, zboží a služby (např. cestovní náhrady, platby za energie, materiál, dopravu, údržby a různé opravy, nájemné apod.). Řazeny do této oblasti jsou i výdaje spojené s výkonem státní veřejné správy, výdaje na vojenské účely (např. nákup

¹² MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Metodické usmernenie MF SR a vysvetlivky k ekonomickej klasifikácii rozpočtovej klasifikácie* [online]. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z [www: http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3535](http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3535)

strojů, přístrojů a techniky). Běžné transfery právnickým osobám v podobě dávek, dotací a příspěvků jsou taktéž součástí klasifikace běžných výdajů.

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje slouží k financování hmotného (pozemků, budov a staveb, uměleckých děl apod.) a nehmotné majetku (práva průmyslového vlastnictví, autorská práva, projekty, výrobní a technologické postupy apod.) včetně nákladů souvisejících s pořízením tohoto majetku ve smyslu zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmov, v znení neskorších predpisov.

Zvláštní skupinu tvoří **finanční operace**. Ty jsou promítány jak do příjmové složky, tak do složky výdajové. **Příjmové operace** zahrnují především přírůstky z transakcí s finančními aktivy a pasivy, přijaté úvěry, půjčky a návratné finanční výpomoci. **Výdajové operace** jsou členěny do stejných kategorií jako operace příjmové. Pro uvedenou skupinu je charakteristické, jak je uvedeno v zákoně č. 523/2004 Z. z., že pro potřeby vyčíslení rozpočtového schodku nebo přebytku v rozpočtovém roce v jednotné metodice platné pro EU do rozpočtů subjektů veřejné správy nepatří.

3.3.3 Dílčí shrnutí

Přestože by se mohlo zdát, že tyto dva státy se nebudou od sebe odlišovat, opak je pravdou. Hlavní rozdíl je možné spatřit v přijetí zákona o rozpočtové odpovědnosti, který má ČR stále neschválený. V zákoně jsou ukotveny limity veřejného dluhu a následné přesné postupy, kterých je nutno se držet v případě překročení horní hranice. Jsou jasně definovány i sankce, které může ministerstvo financí v určitých případech aplikovat. Další zajímavou odlišností je struktura daňových příjmů. Tato problematika je demonstrována na konkrétním případě české a slovenské obce v následujících kapitolách.

4 Aplikace fiskální politiky na vybrané obce

Následující kapitola je zaměřena na výše uvedenou problematiku, přičemž je demonstrována na konkrétních vybraných obcích v ČR a Slovenské republice. Práce je zaměřena obzvláště na malé obce (do 500 obyvatel), které se obecně již po delší dobu potýkají s problémy v rámci financování ze strany státu. Je vytvořen jistý předpoklad neustálého zvelebování a modernizování vesnic pro vytváření důstojného místa pro život občanů a snižování rozdílů mezi příležitostmi života ve větších sídlech a na vesnici, ale všechno stojí peníze, kterých obce mnohdy nemají dostatečné množství pro uskutečnění svých plánů. Nejprve je pozornost směřována k ČR a rozpočtovému určení daní a hospodaření s obecním rozpočtem obce Tučín, poté následuje objasnění situace ve Slovenské republice, konkrétně v obci Hažín. V této obsáhlé kapitole je čerpáno především z podkladů jednotlivých obcí, které byly získány v důsledku komunikace s vrchními představiteli obcí a také z jejich webových stránek, kde mají obce povinnost veřejně vyvěšovat určité dokumenty. Dále jsou uváděna také data získaná ze statistických úřadů příslušné země.

4.1 Česká republika – obec Tučín

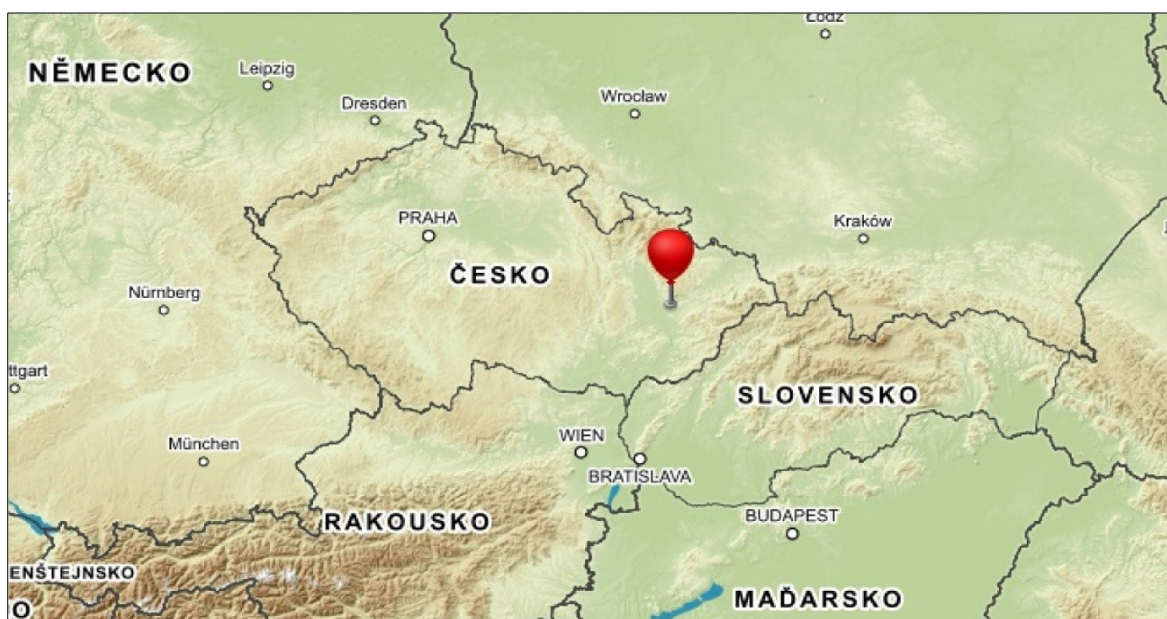
První písemná zmínka o obci pochází již z roku 1351. Obec **Tučín** se nachází na východě ČR (viz Obr. 4.1) a rozprostírá se na Moravě v Olomouckém kraji. Obec s rozlohou 486,7 hektarů, dle Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ), je vzdálená východním směrem od okresního města Přerova přibližně 5 km. Její nadmořská výška je 243 m. n. m. a aktuální počet obyvatel k 1. 1. 2016 dle místního obecního úřadu je 421 obyvatel¹³. V obci je celkem 163 staveb s číslem popisným včetně budovy mateřské školy (příspěvková organizace obce), kterou k počátku roku 2016 navštěvuje 20 žáků¹⁴. V Tučíně jsou zřízeny následující obecní orgány: zastupitelstvo obce, finanční výbor, kontrolní výbor a výbor pro kulturu, sport a občanské záležitosti. Zastupitelstvo obce je devítičlenné, z nichž jedním členem je také hlavní představitel obce, starosta pan Jiří Řezníček, a jedním jeho zástupce – místostarostka. Obec se v letech 2007–2009 účastnila soutěže Vesnice roku pořádané za podpory Spolku pro obnovu venkova ČR, Ministerstva pro místní rozvoj, Svazu měst a obcí ČR a Ministerstva zemědělství, kdy v roce 2009 získala obec právo užívat titul Vesnice roku

¹³ K 1. 1. 2014 to bylo 433 obyvatel a k 1. 1. 2015 430 obyvatel.

¹⁴ K 1. 1. 2014 to bylo 25 žáků a k 1. 1. 2015 20 žáků.

2009 České republiky. U příležitosti vítězství v této soutěži obec výrazně pomohla svému rozpočtu díky získané dotace v hodnotě 2 mil. Kč na investiční akce a 1 mil. Kč na propagaci obce. Tato částka tak pomohla k časnější realizaci stanovených plánů. V rámci dotace, která byla 20 % financována z rozpočtu obce, byla zrekonstruována a zateplena Mateřská škola Tučín, také došlo k vybudování naučné stezky S Tučňákem za poznáním pro děti i dospělé, na zvonici z roku 1723 byla zhotovena kopulovitá střecha dle původní dochované pohlednice, dále se provedla oprava budovy obecního úřadu a byla zřízena odpočinková místa v obci. Díky 80% dotaci a úspoře obecních nákladů mohlo být vybudováno Centrum volného času (přeměna ze staré kotelny v prostorách obecního úřadu) a v neposlední řadě také došlo během následujících let za pomoci dotace z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen SFDI), krajského příspěvku a financí obce k výstavbě stezky pro pěší a cyklisty.

Obr. 4.1 Poloha obce v rámci ČR

Zdroj: www.mapy.cz

4.1.1 Rozpočet obce Tučín

Nejdůležitější složkou územní samosprávy je zajisté obecní rozpočet. Bez něj by obec fungovat nemohla. Sestavuje se výhledově vždy na jeden rok a musí jej schválit zastupitelstvo obce. Vzhledem k uzávěrkovým datům a lepším výpovědním vlastnostem jsou uvedeny rozpočty za poslední tři roky, tedy roky 2014, 2015 a 2016, Detailně uveden je rok 2014, protože je jako jediný kompletně uzavřený. Rozpočet obce Tučín je veřejným dokumentem, je tedy volně k dostání na webových stránkách obce.

Nejvyšší hodnotu sestaveného rozpočtu pro rok 2014 tvoří daňové příjmy (viz Tab. 4.1), které činí 3,809 mil. Kč. Znatelného rozdílu je možné si povšimnout zejména u přerozdělovaných položek z DPH a daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (z podnikání).

Tab. 4.1 Daňové příjmy 2014

Paragraf	Položka	Druh příjmu	Částka v Kč
	1111	Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti	700 000,00
	1112	Daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti	15 000,00
	1113	Daň z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů	80 000,00
	1121	Daň z příjmů právnických osob	800 000,00
	1122	Daň z příjmů právnických osob za obce	100 000,00
	1211	Daň z přidané hodnoty	1 450 000,00
	1340	Poplatek za likvidaci komunálního odpadu	196 000,00
	1341	Poplatek ze psů	8 000,00
	1343	Poplatek za užívání veřejného prostranství	3 000,00
	1344	Poplatek ze vstupného	5 000,00
	1361	Správní poplatky	2 000,00
	1511	Daň z nemovitých věcí	450 000,00
		Celkem	3 809 000,00

Zdroj: Rozpočet obce Tučín – www.tucin.cz, vlastní úprava

Dalším prvkem obecního rozpočtu jsou dotace (viz Tab. 4.2). Za posledních pár let se stále poskytované dotace rozvíjejí a je jich více a více. Záleží pak také na přístupu zástupců obcí, zda jsou ochotni věnovat čas hledáním vypsanych dotací na příslušné projekty ve stanovené době nebo ne. V obci Tučín se dotací snaží využívat. Již mnoho projektů, které obec zvelebily a zpříjemnily bydlení, bylo zhotoveno. Pozn.: NEI = neinvestiční, INV = investiční.

Tab. 4.2 Přijaté dotace 2014

Paragraf	Položka	Druh příjmu	Částka v Kč
	4111	NEI dotace ze všeobecné pokladní správy SR	
	4112	NEI dotace ze SR v rámci současného dotačního vztahu	80 000,00
UZ 90001	4113	NEI transfery ze státních fondů	19 000,00
UZ 15319	4116	NEI transfer ze SR	361 000,00
ORG 5104	4221	INV transfer od obcí	1 000 000,00
		Celkem	1 460 000,00

Zdroj: Rozpočet obce Tučín – www.tucin.cz, vlastní úprava

Třetí skupinu tvoří příjmy nedaňové (viz Tab. 4.3). Nedaňové příjmy jsou v kompetenci samotné obce. Jedná se zejména o poskytnuté služby ze strany obce v podobě zapůjčení obecních věcí (např. vysokotlaký čistič či jiná zahradní technika), poplatky za stočné či příjmy z pronájmu (pronajímají se převážně hospodářské celky, garáže, přes letní sezonu areál koupaliště či prostory budovy obecního úřadu). Výsledná částka nedaňových příjmů je o poznání nižší než ve výše uvedených případech.

Tab. 4.3 Nedaňové příjmy 2014

Paragraf	Položka	Druh příjmu	Částka v Kč
1019	2131	Příjmy z pronájmu pozemků	90 000,00
2321	2111	Příjmy z poskytování služeb (stočné)	100 000,00
3314	2111	Příjmy z poskytování služeb (půjčovné)	1 000,00
3412	2132	Příjmy z pronájmu ostatních nemovitých věcí (koupaliště)	5 000,00
3613	2132	Příjmy z pronájmu (nebytové prostory)	100 000,00
3722	2112	Příjmy z prodeje zboží (popelnice, pytle)	10 000,00
3725	2324	Přijaté nekapitálové příspěvky (EKO KOM)	7 000,00
3745	2111	Příjmy z poskytování služeb (ovoce)	5 000,00
6171	2111	Příjmy z poskytování služeb	30 000,00
	2132	Příjmy z pronájmu ostatních nemovitých věcí (OÚ)	25 000,00
6310	2141	Příjmy z úroků	5 000,00
		Celkem	378 000,00

Zdroj: Rozpočet obce Tučín – www.tucin.cz, vlastní úprava

Kapitálové příjmy obec neneviduje. Při součtu všech tří hodnot dosahuje celková suma za příjmy vykazované v obecním rozpočtu za rok 2014 hodnoty **5, 647 mil. Kč**. V rozpočtu je také uváděna speciální kategorie tzv. Financování, kdy se jedná především o změny stavu na bankovních účtech (2,883 mil. Kč).

K příjmům zákonitě patří vždy i výdaje. Rozpočet obce Tučín pro rok 2014 zahrnuje běžné výdaje (viz Tab. 4.4) rozdělené podle činností a útvarů, kterých se odliv finančních prostředků týká. Celková suma výdajů činí bezmála **8,530 mil. Kč**, z čehož se týká pouze 151 tis. Kč finančních operací (např. bankovní poplatky).

Tab. 4.4 Výdaje 2014

Paragraf	Druh výdaje	Položka	Název	Částka v Kč
2219	Pozemní komunikace	6121	Stavby	4 700 000,00
2221	Provoz veřejné silniční dopravy	5193	Dopravní obsluha	65 000,00

Paragraf	Druh výdaje	Položka	Název	Částka v Kč
2321	Odvod a čištění odpadních vod	5169	Služby	20 000,00
3111	Mateřská škola	5331	Transfer PO	210 000,00
		5194	Věcné dary	1 000,00
3314	Činnosti knihovnické	5021	OOV	12 000,00
		5175	Pohoštění	1 000,00
		5194	Věcné dary	1 000,00
		5339	Transfer cizí PO	9 000,00
3319	Ostatní záležitosti kultury	5154	Elektřina	1 000,00
3326	Místní kulturní památka	5169	Služby	10 000,00
		5171	Opravy	100 000,00
3341	Rozhlas a televize	5169	Služby	1 000,00
3349	Ostatní sdělovací prostředky	5169	Služby	20 000,00
3399	Kultura	5169	Služby	20 000,00
		5194	Věcné dary	5 000,00
3412	Sportovní zařízení	5139	Materiál	10 000,00
		5154	Elektřina	36 000,00
		5169	Služby	2 000,00
		5171	Opravy	10 000,00
3419	Ostatní tělovýchova	5194	Věcné dary	1 000,00
3429	Ostatní zájmová činnost	5139	Materiál	10 000,00
		5169	Služby	2 000,00
		5194	Věcné dary	1 000,00
3612	Bytové hospodářství	5171	Opravy	350 000,00
3613	Nebytové hospodářství	5154	Elektřina	17 000,00
3631	Veřejné osvětlení	5154	Elektřina	67 000,00
		5169	Služby	10 000,00
		5171	Opravy	30 000,00
3636	Územní rozvoj	5329	NEI transfery DSO	25 000,00
3721	Sběr nebezpečných odpadů	5169	Služby	20 000,00
3722	Sběr komunálních odpadů	5138	Zboží	10 000,00
		5169	Služby	165 000,00
3725	Využívání komunálních odpadů	5169	Služby	15 000,00
3745	Péče o veřejnou zeleň	5021	OOV	100 000,00
		5139	Materiál	50 000,00
		5156	PHM	50 000,00
		5169	Služby	400 000,00
		5171	Opravy	10 000,00

Paragraf	Druh výdaje	Položka	Název	Částka v Kč
5512	Požární ochrana dobrovolná	5139	Materiál	15 000,00
		5156	PHM	10 000,00
		5169	Služby	2 000,00
		5171	Opravy	5 000,00
		5194	Věcné dary	4 000,00
6112	Zastupitelstva obcí	5023	Odměny zastupitelů	483 000,00
		5031	Pojištění sociální	97 000,00
		5032	Pojištění zdravotní	43 000,00
6171	Činnost místní správy	5011	Platy zaměstnanců	455 000,00
		5021	OOV	20 000,00
		5031	Pojištění sociální	114 000,00
		5032	Pojištění zdravotní	41 000,00
		5038	Povinné zdravotní pojištění	2 000,00
		5136	Knihy	2 000,00
		5137	Drobný DHM	70 000,00
		5139	Materiál	70 000,00
		5151	Voda	4 000,00
		5153	Plyn	80 000,00
		5154	Elektřina	35 000,00
		5156	PHM	70 000,00
		5161	Pošta	3 000,00
		5162	Telekomunikace	24 000,00
		5167	Školení	12 000,00
		5169	Služby	120 000,00
		5171	Opravy	20 000,00
		5173	Cestovné	5 000,00
		5175	Pohoštění	2 000,00
		5321	Transfery obcím	4 000,00
6310	Příjmy a výdaje z finančních operací	5163	Bankovní poplatky	6 000,00
6320	Pojištění nespecifikované	5163	Bankovní poplatky	45 000,00
6399	Ostatní finanční operace	5362	Daně a poplatky	100 000,00
	Celkem			8 530 000,00

Zdroj: Rozpočet obce Tučín, vlastní úprava

Vzhledem ke skutečnosti, že během roku, na který je rozpočet schválen, se uskutečňují i předem neplánované operace, se ve většině případů konečná suma vykazující hospodaření obce od schváleného rozpočtu odlišuje. Jsou za tím především neočekávané vypsané dotační programy, nepředvídatelné situace (přírodní pohromy, události ohrožující bezpečnost občanů), ale i neznalost přesných financí, které stát do rozpočtu obcí přerozdělí. V takových případech je nutné vydat rozpočtové opatření týkající se rozpočtových změn, přičemž je vyžadováno schválení od předních orgánů obce (starosta, zastupitelstvo). Uvedené situaci odpovídá zachycení finančních změn v závěrečném účtu obce Tučín za rok 2014. V Tab. 4.5 je možné porovnat částky výše uvedené v jednotlivých tabulkách se schválenými změnami rozpočtu a se vzniklou skutečností. V průběhu roku 2014 došlo v obci Tučín k 15 rozpočtovým změnám, které byly schváleny zastupitelstvem obce. Například ve Třídě 1 (daňové příjmy) došlo k navýšení očekávané částky na základě předchozích let o 1 320 285,81 Kč. Uvedenou položku ovšem obec neobdrží na účtu najednou, nýbrž dochází postupně během roku k několika transakcím. Pravidelně obec eviduje na výpisu z bankovního účtu dvě transakce za měsíc (jednu cca k 10. dni v měsíci a druhou přibližně k 22. dni v měsíci). Je tedy až nemožné stanovit přesnou částku, se kterou by obec mohla disponovat ve svých rozpočtových plánech či investičních záměrech. Tento fakt může mít za následek např. odložení projektů, na které se nevztahují ani dotační programy, do dalších let zejména kvůli nejistým finančním prostředkům (obec se nechce vázat úvěrovými smlouvami), kdy v příštím roce na jejich budoucí zhotovení bude vyčleněna opět další část z rozpočtu. Orgány obce tedy musí rozmýšlet, které projekty je nutné uskutečnit v nejbližším časovém okamžiku a se kterými může ještě chvíli posečkat.

Tab. 4.5 Rozpočtové změny 2014

	Položka	Rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost v Kč
Třída 1	Daňové příjmy	3 809 000,00	5 133 740,00	5 129 285,81
Třída 2	Nedaňové příjmy	378 000,00	558 000,00	545 543,35
Třída 3	Kapitálové příjmy	0,00	25 000,00	24 692,00
Třída 4	Přijaté transfery	1 460 000,00	5 978 261,59	5 978 197,59
	Příjmy celkem	5 647 000,00	11 695 001,59	11 677 718,75
	Konsolidace příjmů	0,00	999 000,00	998 936,00
4122	NEI přijatý transfer od regionálních organizací	0,00	30 400,00	30 400,00
4221	INV přijaté transfery od obcí	1 000 000,00	0,00	0,00

	Položka	Rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost v Kč
4222	INV přijaté transfery od regionů	0,00	900 000,00	900 000,00
	Příjmy celkem po konsolidaci	5 647 000,00	10 696 001,59	10 678 782,75
Třída 5	Běžné výdaje	3 830 000,00	5 650 025,60	5 569 574,78
Třída 6	Kapitálové výdaje	4 700 000,00	6 311 010,99	6 306 993,32
	Výdaje celkem	8 530 000,00	11 961 036,59	11 876 568,10
	Konsolidace výdajů	0,00	999 000,00	998 936,00
5321	NEI transfery obcím	4 000,00	4 000,00	3 600,00
5329	NEI transfer veřejného rozpočtu místní úrovně	25 000,00	19 000,00	18 575,00
	Výdaje celkem po konsolidaci	8 530 000,00	10 962 036,59	10 877 632,10
	Saldo příjmů a výdajů po konsolidaci	-2 883 000,00	-266 035,00	-198 849,35
Třída 8	Financování	2 833 000,00	266 035,00	198 849,35
	Financování celkem po konsolidaci	2 883 000,00	266 035,00	198 849,35

Zdroj: Závěrečný účet obce Tučín 2014 – www.tucin.cz, vlastní úprava

Návrh rozpočtu pro rok 2015 obec vytváří dle minulých let v závislosti s odhadem a předpoklady, co se pro rozpočtový rok změní, zda obec očekává plynutí nových příjmů, či zvýšení stávajících, např. příjmů z pronájmu (zájemci o pronájem prostorů v budově OÚ informují starostu s dostatečným předstihem, dle harmonogramu pronájmu lze alespoň předběžně usuzovat, zda se skupina nedaňových příjmů navýší, či nikoliv). Stejný proces platí i pro výdajovou složku, mohou být zohledněny dopředu hlášené události pořádané obcí, která potřebuje vynaložit finance především na personální a materiální zajištění. Pro **rok 2015** je **příjmová složka** rozpočtu schválena obecním zastupitelstvem v celkové výši **4,663 mil. Kč** (viz Příloha č. 4). Dle druhového třídění z celkové sumy obsahují příjmy daňové 4,155 mil. Kč (oproti roku 2014 přibyla v daňových příjmech položka plynoucí z loterií a předpokládá se i výraznější zvýšení příjmů na základě rozdělení DPH). Plánované přijetí dotací v tomto rozpočtovém roce není, kalkuluje se s částkou 80 tis. Kč v rámci položky NEI dotace ze SR v rámci současného dotačního vztahu. V rámci nedaňových příjmů jsou do rozpočtu zahrnuty předpokládané příjmy z prodeje dřeva (plánované kácení stromů a následný prodej pořezaného dřeva), zvýšení příjmů z pronájmu koupaliště či navýšení nekapitálového

příspěvku (EKO KOM). **Výdajová složka** rozpočtu je plánována v roce 2015 v hodnotě **5,365 mil. Kč** (viz Příloha č. 5), což je přibližně o 3,165 mil. Kč méně než v předcházejícím období. V roce 2014 ale tvořily výraznou položku výdaje na výstavbu nové cyklostezky. V roce 2015 se počítá s opravami, ať už u položky 5169 Odvod a čištění odpadních vod, nebo u v rámci místních kulturních památek.

Posledním obdobím, na které je schválený rozpočet obecním zastupitelstvem, je **rok 2016**. Tento rozpočet je podobný roku předchozímu, **celkové příjmy** jsou stanoveny na **4,808 mil. Kč**. Část tvořená z daňových příjmů dosahuje výše 4,222 mil. Kč, plánované přijaté dotace a kapitálové příjmy opět nejsou evidovány a nedaňové příjmy tvoří stejnou strukturu s rokem předchozím s výjimkou položky 2420 (viz Příloha č. 6), kde došlo k vrácení finančního obnosu z MAS Moravské brány¹⁵ ve výši 92 tis. Kč. Celková částka v rámci nedaňových příjmů uvedená v rozpočtu je 506 tis. Kč. Výdaje v roce 2016 jsou za uvedené tři roky nejnižší, tomu odpovídá částka **4,808 mil. Kč** (viz Příloha č. 7). V položkové tabulce se nevyskytují žádné zásadní změny oproti předchozím rozpočtům.

Vzhledem ke skutečnosti, že obce jsou povinny vystavit závěrečný účet obce pro daný rok do šesti měsíců od konečného dne (31. prosinec příslušného roku), veřejným dokumentem je tak pouze závěrečný účet obce pro rok 2014.

4.2 Rozpočtové určení daní v ČR

V předchozí kapitole 4.1.1 jsou uvedeny rozpočty obce Tučín za období posledních tří let. V minulosti však došlo v ČR k mnoha reformám veřejných rozpočtů, které se zákonitě musely promítnout i do rozpočtů územních samospráv. Významným milníkem je situace, kdy byly v ČR zavedeny vyšší územně samosprávné celky – kraje. Na základě této skutečnosti byl vytvořen i nový legislativní předpis, a to již zmiňovaný (kapitola 2.4.3) zákon o rozpočtovém určení daní, který je pro ÚSC stěžejním. Podstata spočívá v určení (na základě stanovených procentních podílů na výnosech), do kterého veřejného příjmu poplynou výnosy z jednotlivých daní. Finance, které obce získají na základě rozpočtového určení daní (dále jen RUD) nejsou významově vázány. Obce je tudíž mohou využít dle svého uvážení, ovšem za předpokladu, že účel bude schválen příslušným orgánem obce. Tyto příjmy do obecních rozpočtů jen podtrhují finanční samostatnost obcí.

¹⁵ Místní akční skupina působící mezi městy Přerov a Hranice na Moravě, zahrnuje 32 obcí, jejichž centrem je město Lipník nad Bečvou.

Jak je uváděno v předchozím textu, daňové příjmy v rozpočtu obce se dělí na sdílené daně a daně svěřené. Právě **daně sdílené** jsou řešeny v zákoně o rozpočtovém určení daní. Jsou to ty daně, jejichž výnos je přidělen i jiným článkům veřejné rozpočtové soustavy než obcím (např. stát, kraj). Ne nadarmo jsou sdílené daně považovány za důležitý zdroj příjmů do obecních rozpočtů, ovlivňují totiž finanční stabilitu obce. Kompetence má v rukou stát, který stanoví základ daně včetně daňové sazby. V ČR lze stanovit sdílené daně na základě dvou typů (Provazníková, 2009, s. 81):

- **derivační typ** – stanovené procento se z celkového získaného objemu stanovené daně rozdělí nižším samosprávným úrovním na základě výnosu této daně v daném území (je respektován původ daně a daňový výnos se vrací do území, ve kterém vznikl),
- **nederivační typ** – stanovené procento se z celkového získaného příjmu stanovené daně rozdělí dle počtu obyvatelstva a jiných kritérií (není respektován původ daně, při rozdělování výnosu jsou zohledněna jiná hlediska).

Procentuální podíl obce na celkovém výnosu sdílených daní se vypočítá na základě stanovených metod, jejichž postup je uveden v platné legislativě (zákon o rozpočtovém určení daní). Dochází tak (až na výjimku, kterou je dle § 4 odst. 1 písm. g) daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti, z podnikání, – přepočten je stanoven dle počtu plátců daně s trvalým bydlištěm v dané obci podnikatele) k přepočtu na základě výměry katastrálních území obce, prostého počtu obyvatel, násobků postupných přechodů a počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí. Přesný postup výpočtu je uveden v § 4 odst. 2 písm. a)–d), kde se požadované procento vypočte obecně jako součet poměrů **kritérií** dané obce ke stejnému kritériu všech obcí násobeného stanoveným procentem, a to je u:

- započtené výměry katastrálních území obce 30 %
- počtu obyvatel obce 10 %,
- počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí 7 %,
- přepočteného počtu obyvatel 80 %.

K poslednímu uvedenému bodu jsou zapotřebí přepočítací tabulky (viz Tab. 4.6 a 4.7), které jsou uvedeny v Příloze č. 2 a 3 zákona o rozpočtovém určení daní.

Tab. 4.6. Koeficienty postupných přechodů

Obce s počtem obyvatel od-do	Koeficient postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0–50	1,0000	1,0000 x počet obyvatel obce
51–2 000	1,0700	50 + 1,0700 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 50
2 001–30 000	1,1523	2 136,5 + 1,1523 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 2 000
30 001 – a více	1,3663	34 400,9 + 1,3663 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 30 000

Zdroj: Příloha č. 2 k zákonu č. 243/2000 Sb., vlastní zpracování

Tab. 4.7 Přepočítací koeficient

Přepočítací koeficient	
Hlavní město Praha	4,0641
Plzeň	2,2961
Ostrava	2,2961
Brno	2,2961
Ostatní obce ¹⁶	1,0000

Zdroj: Příloha č. 3 k zákonu č. 243/2000 Sb., vlastní zpracování

Na základě výše popsaného derivačního typu vypovídají tzv. **svěřené daně** o jistých kompetencích obcí. Těm je od státu svěřena pravomoc zvolit si výši daňové sazby či si sazbu přímo stanovit, přičemž daňový výnos je vrácen do místa vzniku (např. daň z nemovitých věcí, daň z příjmů právnických osob, kdy poplatníkem je příslušná obec, a místní poplatky – uvedené v kapitole 2.4.3). Výnos, který plyne obci z těchto uvedených daní, je 100%.

Struktura sdílených daní pro rok 2016 (viz Příloha č. 8), které tvoří podstatnou část příjmové složky obecního rozpočtu, je dle § 4 odst. 1 zákona o rozpočtovém určení daní následující:

- 20,83 % z celostátního hrubého výnosu DPH,
- 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti,
- 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby

¹⁶ Pro jednotlivé obce dále upraveno viz Tab. 4.6.

- 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (z podnikání),
- 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob,
- 30 % z výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (z podnikání), které měly v obci trvalé bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daň vztahuje,
- 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a jiných funkčních požitků dle přepočteného počtu zaměstnanců.

V porovnání s předchozími roky nastaly v RUD v rámci přerozdělení obcím změny. Až do roku 2015 (viz Příloha č. 9) byl podíl z celostátního výnosu daně z příjmů ze závislé činnosti 22,87 %. V roce 2016 byla tato hodnota navýšena o 0,71 %. K dalším změnám došlo v oblasti celostátního výnosu z DPH (u krajů se zvýšil procentní podíl z původních 7,86 % na 8,92 %, u státního rozpočtu došlo ke snížení z původních 71,31 % na současných 70,25 %) a daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (u krajů došlo ke zvýšení procentního podílu z původních 8,65 % na 8,92 %, u státního rozpočtu došlo opět ke snížení z 66,98 % na stávajících 66,00 %). Procentní změny ve sdílených daních, které nastaly, oscilují kolem 1 %. Dne 28. 12. 2015 byl vyhlášen ve Sbírce zákonů nově schválený zákon č. 391/2015 Sb., kterým se mění zákon o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, kde Parlament ČR s účinností od 1. ledna 2017 rozhodl o změnách v RUD. Konkrétně dojde ke zrušení v § 4 odst. 1 písm. g), který současně pojednává o 30% podílu obcí na dani z příjmů fyzických osob z podnikání, a ke změně procentního podílu z celostátního výnosu DPH na 21,4 %.

V následující podkapitole je RUD demonstrováno na obecním rozpočtu vybrané obce v konkrétních číslech.

4.2.1. Vliv RUD na hospodaření obce Tučín

Oproti Slovensku má ČR již delší dobu nastolenou fiskální decentralizaci, čili přenesení jistých kompetencí na ÚSC. V této kapitole směřuje zaměření na konkrétní přerozdělení finančních prostředků ze státního rozpočtu k částce, kterou by obec Tučín na základě RUD měla v roce 2014 obdržet a kterou v porovnání se skutečností reálně obdržela. V roce 2015 je možno určit pouze variantu první, protože za rok 2015 stále ještě probíhají uzávěrky. Skutečný stav tedy není možno prozatím dokladově podložit.

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, k výpočtu podílu obce na hrubém výnosu DPH a příjmových daní je zapotřebí znát jistá kritéria (viz Tab. 4.8). Konkrétně se jedná o přepočtený počet obyvatel, výměru obce (v ha), počet žáků (mateřské školy a jiného školského zařízení) a prostý počet obyvatel pro daný rok (v následujícím výpočtu rok 2014). Tučně zvýrazněné hodnoty v tabulce jsou uvedeny ve vyhlášce MF č. 186/2014, ze dne 25. srpna 2014 o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů.

Tab. 4.8 Kritéria pro výpočet procentního podílu obce 2014

Rok	Kritéria a jejich váhy	Hodnota
2014	násobek postupných přechodů	460,8800
2014	součet násobků	9521601,5975
2014	celkové procento	0,54679362
2014	celkový počet dětí	1 152 242,0000
2014	počet dětí v obci	25,0000
2014	celkový počet obyvatel	10 510 547,0000
2014	počet obyvatel obce	434,0000
2014	celková výměra katastru	7 622 317,9071
2014	výměra katastru obce	486,7160

Zdroj: Vlastní zpracování

Procentní podíl obce (PPO) na výnosu daní se vypočítá jako (viz vzorec 4.1):

$$PPO = (KV \text{ obce} / KV \text{ za } \check{C}R) \cdot 0,03 \cdot 100 + (PO \text{ obce} / PO \text{ za } \check{C}R) \cdot 0,10 \cdot 100 + (P\check{Z} \text{ obce} / P\check{Z} \text{ za } \check{C}R) \cdot 0,07 \cdot 100 + (NPP \text{ obce} / \text{součet } NPPO \text{ v } \check{C}R) \cdot 0,80 \cdot 100 \cdot \text{celkové procento}, \quad (4.1)$$

kde:

KV ... katastrální výměra obce,

PO... počet obyvatel,

PŽ... počet žáků ve školských zařízeních,

NPP... násobek postupných přechodů,

součet NPPO... součet násobků postupných přechodů ostatních obcí, (Blaháček, 2014).

Po dosazení hodnot uvedených v Tab. 4.8 do vzorce 4.1 vyjde výsledek, který určuje procentní podíl obce Tučín na výnosu daní v roce 2014, a to činí **0,002874** procent. Vezme-li

se v úvahu např. složka DPH, tak částka, kterou stát dle RUD rozděluje obcím, se vynásobí výsledkem ze vzorce 4.1. Přesně takto vypočítanou hodnotu by měla obec obdržet do svých rozpočtů ve skupině daňových příjmů za všechny její dílčí položky. Výpočet pro další roky je prováděn stejným způsobem, liší se pouze vstupní hodnoty. Data pro rok 2015 (viz Tab. 4.9) uvádí vyhláška MF č. 213/2015 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů.

Tab. 4.9 Kritéria pro výpočet procentního podílu obce 2015

Rok	Kritéria a jejich váhy	Hodnota
2015	násobek postupných přechodů	456,6000
2015	součet násobků	9531715,5679
2015	celkové procento	0,54486538
2015	celkový počet dětí	1 180 839,0000
2015	počet dětí v obci	20,0000
2015	celkový počet obyvatel	10 536 433,0000
2015	počet obyvatel obce	430,0000
2015	celková výměra katastru	7 623 235,3842
2015	výměra katastru obce	486,7161

Zdroj: Vlastní zpracování

V tomto případě po dosazení do vzorce 4.1 vyjde pro rok **2015** hodnota **0,002806** procent. V porovnání s rokem 2014 dochází v roce 2015 k mírnému poklesu procentního podílu, konkrétně o 0,000068 procent. Aby mohl být do výpočtů zahrnut i rok 2016, kde došlo ke změně RUD, zůstanou souhrnné hodnoty stejné (tučně vyznačeny) jako v roce 2015 (hodnoty se příliš neodlišují, jedná se o drobnou změnu). Ostatní kritéria se změni podle stavů uvedených k 1. 1. 2016 (viz Tab. 4.10). Výsledné podílové procento na výnosech pro rok **2016**, po dosazení do stejného vzorce jako v předchozích letech, je vyčísleno na **0,002754** procent.

Tab. 4.10 Kritéria pro výpočet procentního podílu obce 2016

Rok	Kritéria a jejich váhy	Hodnota
2016	násobek postupných přechodů	446,9700
2016	součet násobků	9531715,5679
2016	celkové procento	0,54486538
2016	celkový počet dětí	1 180 839,0000
2016	počet dětí v obci	20,0000
2016	celkový počet obyvatel	10 536 433,0000
2016	počet obyvatel obce	421,0000

Rok	Kritéria a jejich váhy	Hodnota
2016	celková výměra katastru	7 623 235,3842
2016	výměra katastru obce	486,7161

Zdroj: Vlastní zpracování

4.3 Slovenská republika – obec Hažín

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1336. Obec **Hažín** se nachází na východě Slovenské republiky (viz Obr. 4.2) a spadá pod Košický kraj, okres Michalovce. Obec s rozlohou 1 632 ha leží východním směrem od města Michalovce (přibližně 10 km) v nadmořské výšce 120 m. n. m. Dle informací poskytnutých starostkou obce Ing. Mariannou Šimkovou má obec aktuálně k 1. 1. 2016 475 obyvatel¹⁷. V obci je celkem 177 staveb s číslem popisným a v obci není zřízeno žádné školské zařízení. O chodu obce rozhoduje obecní zastupitelstvo, což je zastupitelský sbor složený z pěti poslanců (včetně zástupce starostky), a starostka obce. Součástí obecní samosprávy je i funkce hlavního kontrolora, který vykonává kontrolu nad hospodárností, efektivností při hospodaření, při nakládání s majetkem a majetkovými právy obce, dále dohlíží na dodržování všeobecných závazných právních předpisů, na plnění usnesení obecního zastupitelstva apod. Jeho hlavním úkolem je pravidelný report obecnímu zastupitelstvu (nejméně jednou za rok), předkládá mu také jednou za půl roku návrh kontrolních činností. Hlavní kontrolor se účastní zasedání obecního zastupitelstva i obecní rady, kde má právo hlasovat, je volen obecním zastupitelstvem na šest let¹⁸. V obci je také zřízena komise Občiansko právna a verejného záujmu, jež čítá celkem 5 členů – předseda, podpředseda a tři členové. Obec Hažín sice nezískala žádné finance pro obec navíc vlivem různých soutěží, přesto se pustila za pomoci dotací do několika velkých projektů, jako jsou například rekonstrukce a přístavba Kulturního domu, rekonstrukce a opravy čističky odpadních vod (dále jen ČOV), zlepšení kvality životního prostředí, zavedení kamerového systému v obci v zájmu zvýšení bezpečnosti obce, zhotovení víceúčelového hřiště, údržba Domu smútku a jiné. Se zaměřením na rok 2014 a 2015 tedy obec vykazuje ve schválených projektech dotace od MF Slovenské republiky, Ministerstva vnútra Slovenské republiky a Enviromentálného fondu v přibližné výši 110 000 EUR. Nejvyšší částku však obec vynaložila v roce 2010 právě při rekonstrukci Kulturného domu

¹⁷ K 1. 1. 2014 měla obec 456 obyvatel a k 1. 1. 2015 475 obyvatel.

¹⁸ OBEC HAŽÍN. *Hlavný kontrolór* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z www: <http://www.hazin.sk/-hlavny-kontrolor>

v obci Hažín. Zde je částka vyčíslena přibližně na 218 000 EUR. Mezi další významné položky jsou řazeny výdaje na rekonstrukci a opravy ČOV.

Obr. 4.2 Poloha obce v rámci Slovenské republiky

Zdroj: www.mapy.cz

4.3.1 Rozpočet obce Hažín

Stejně jako v kapitole 4.1.1 je uveden rozpočet obce Tučín, tak i v této kapitole je uvedena problematika týkající se územního rozpočtu, avšak ve slovenské obci Hažín. Ve Slovensku platí stejná povinnost uveřejňovat rozpočty a veřejné dokumenty na úřední desku (může být i elektronická verze) jako v ČR, proto je v této kapitole čerpáno právě z dokumentů vyvěšených na webových stránkách obce. Zásadní odlišnost v sestavování rozpočtů mezi oběma zeměmi tkví v době, na kterou je rozpočet sestavován. Obec Hažín je povinna sestavovat rozpočet na tři rozpočtová období, kdežto v ČR se stavuje rozpočet pouze na jeden rozpočtový rok (s možným výhledem). Dokument pro rok 2014 tak obsahuje jak výhled dopředu, tak i zpětně za předcházející dva roky. Rozpočet schvaluje obecní zastupitelstvo. Rozpočet je základním nástrojem finančního hospodaření obce a je sestaven podle ustanovení § 10 odst. 7) ZoRPSR. Před následujícím rozbohem příjmové a výdajové složky obecního rozpočtu je nutné uvést, že hodnoty uváděné v dokumentech jsou vykazovány v eurech (dále jen EUR). Pro účely srovnání a lepší vypovídací hodnotě jsou částky převedeny na české koruny dle kurzu České národní banky následovně:

- návrh rozpočtu pro rok 2014 k poslednímu dni kalendářního období roku, ve kterém je rozpočet schvalován, tedy k datu 31. 12. 2013¹⁹,
- skutečný stav vykázaný dle závěrečného účtu obce za rok 2014 je přepočten kurzem k poslednímu dni kalendářního období za daný rok, čili k 31. 12. 2014.

Kurz k 31. 12. 2013 je dle ČNB 27, 425 CZK/EUR²⁰. Příjmy i výdaje jsou v následujících tabulkách vyobrazeny utříděné podle ekonomické klasifikace rozpočtové skladby. V Tab. 4.11 jsou uvedeny příjmy běžné (v ČR odpovídají příjmům daňovým spolu s nedaňovými příjmy včetně dotací), kde pouze jediná položka demonstruje výnos z podílových daní. S kapitálovými příjmy pro rok 2014 se nepočítá, jsou vykázaný s nulovou hodnotou. Posledním druhem příjmů dle klasifikace jsou finanční operace (viz Tab. 4.12), kde jsou evidovány finanční prostředky z předchozích let a dlouhodobé úvěry.

Tab. 4.11 Běžné příjmy pro rok 2014

Ekonomická klasifikace	Název	Částka v EUR	Přepočtená částka v Kč
111003	Výnosy z podílových daní	58 737,00	1 610 862,23
121001	Daň z pozemků	27 228,00	746 727,90
121002	Daň z nemovitých věcí	6 528,00	179 030,40
133001	Daň za psa	1 006,00	27 589,55
13303	Daň za nevýherní hrací přístroje	34,00	932,45
133013	Daň za komunální odpady	4 326,00	118 640,55
212003	Příjmy z pronajatých budov	800,00	21 940,00
221004	Ostatní poplatky	700,00	19 197,50
223001	Poplatky a platby za služby	0,00	0,00
223003	Poplatky a platby za stravné	300,00	8 227,50
229001	Poplatky za ČOV	7 200,00	197 460,00
242	Úroky z vkladů	8,00	219,40
292	Dobropis + vratka	600,00	16 455,00
312	Dotace	2 512,00	68 891,60
331	Od mezinárodních organizací	0,00	0,00
	Celkem	109 979,00	3 016 174,08

Zdroj: Rozpočet obce Hažín, vlastní úprava

¹⁹ Rozpočet pro rok 2015 přepočítán kurzem k datu 31. 12. 2014 a rozpočet pro rok 2016 k datu 31. 12. 2015.

²⁰ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Vybrané devizové kurzy* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z www.cnb.cz/miranda2/m2/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/vybrane.html?mena=EUR&od=01.12.2013&do=31.12.2013

Tab. 4.12 Finanční operace pro rok 2014

Ekonomická klasifikace	Název	Částka v EUR	Přepočtená částka v Kč
453	Zůstatek prostředků z předchozích roků	18 069,00	495 542,33
514	Dlouhodobé úvěry	1 800,00	49 365,00
	Celkem	19 869,00	544 907,33

Zdroj: Rozpočet obce Hažín, vlastní úprava

Celková příjmová složka tedy činí **129 848 EUR** (3 561 081,40 Kč). V porovnání s obcí Tučín (ČR) dosahuje rozpočet příjmů pro rok 2014 značně nižších hodnot.

Výdajová část je taktéž rozdělena do tří kategorií (dle ekonomické klasifikace), a to běžné výdaje, kapitálové výdaje a finanční operace. Běžné výdaje jsou nejvíce obsáhlou kategorií, která pokrývá většinu odkloněných financí v **celkové hodnotě 126 248 EUR**, v přepočtu 3 462 351,40 Kč (viz Tab. 4.13).

Tab. 4.13 Běžné výdaje pro rok 2014

Ekonomická klasifikace	Název	Částka v EUR	Přepočtená částka v Kč
<i>01.1.1.6</i>	<i>Obce</i>		
611	Mzdy, platy, služební příjmy	32 129,00	881 137,83
620	Pojistné a příspěvek do pojišťoven	16 206,00	444 449,55
631	Cestovní náhrady	1 200,00	32 910,00
632	Energie, voda a komunikace	2 800,00	76 790,00
633	Materiál	3 600,00	98 730,00
634	Dopravné	0,00	0,00
635	Rutinní a standardní údržba	600,00	16 455,00
637	Služby	3 900,00	106 957,50
642	Členské příspěvky, odstupné	5 500,00	150 837,50
<i>01.1.2</i>	<i>Finanční a rozpočtová oblast</i>		
637	Služby	1 100,00	30 167,50
<i>01.7.0</i>	<i>Transakce veřejného dluhu</i>		
651	Splácení úroků v tuzemsku	1 900,00	52 107,50
<i>02.2.2</i>	<i>Civilní ochrana</i>		
633	Všeobecný materiál	500,00	13 712,50
	Dohoda-CO	20,00	548,50
<i>04.5.1.3</i>	<i>Správa a údržba cest</i>		
633	Materiál	2 492,00	68 343,10

Ekonomická klasifikace	Název	Částka v EUR	Přepočtená částka v Kč
634	Dopravné	718,00	19 691,15
<i>05.1.0.</i>	<i>Nakládání s odpady</i>		
633	Materiál	200,00	5 485,00
637	Služby	5 300,00	145 352,50
<i>05.1.0.</i>	<i>Nakládání s odpadními vodami</i>		
632	Energie, voda a komunikace	9 000,00	246 825,00
633	Materiál	300,00	8 227,50
637	Služby	6 014,00	164 933,95
<i>05.6.0.</i>	<i>Ochrana životního prostředí</i>		
633	Materiál	8 454,00	231 850,95
637	Služby	9 615,00	263 691,38
<i>06.2.0.</i>	<i>Aktivační činnost</i>		
611	Mzdy, platy, služební příjmy	600,00	16 455,00
			5 759,25
620	Pojistné a příspěvek do pojišťoven	210,00	
<i>06.4.0.</i>	<i>Veřejné osvětlení</i>		
632	Energie	1 200,00	32 910,00
633	Materiál	200,00	5 485,00
637	Služby	190,00	5 210,75
<i>08.1.0.</i>	<i>Rekreační a sportovní služby</i>		
632	Energie	120,00	3 291,00
633	Materiál	380,00	10 421,50
635	Rutinní a standardní údržba	1 500,00	41 137,50
637	Služby	1 200,00	32 910,00
<i>08.2.0.3.</i>	<i>Komunitní centrum</i>		
632	Energie	1 000,00	27 425,00
633	Materiál	300,00	8 227,50
635	Rutinní a standardní údržba	200,00	5 485,00
<i>08.2.0.9</i>	<i>Ostatní kulturní služby</i>		
632	Energie	2 100,00	57 592,50
633	Materiál	500,00	13 712,50
634	Údržba veřejných prostor	700,00	19 197,50
635	Rutinní a standardní údržba	300,00	8 227,50
367	Služby	3 200,00	87 760,00
<i>08.4.0.</i>	<i>Náboženské a jiné služby</i>		
632	Energie	200,00	5 485,00
633	Materiál	400,00	10 970,00
635	Rutinní a standardní údržba	200,00	5 485,00
	Celkem	126 248,00	3 462 351,40

Zdroj: Rozpočet obce Hažín, vlastní úprava

Kapitálové výdaje, stejně jako kapitálové příjmy, vykazují nulovou hodnotu, není s nimi v rozpočtu pro rok 2014 počítáno. Poslední skupinu výdajů tvoří **finanční operace**, kde ve finanční a rozpočtové oblasti je predikováno **1 800 EUR** (49 365 Kč).

V průběhu roku 2014 i obci Hažín vznikly rozpočtové změny, a tak se logicky skutečnost vykazovaná k 31. 12. 2014 oproti původnímu rozpočtu změnila. Protože se jedná již o hospodaření s financemi během celého roku a skutečný stav se počítá k poslednímu dni v roce, je k tomuto dni použit i kurz EUR pro přepočtení hodnot na české koruny. Kurz EUR je dle ČNB k 31. 12. 2014 stanoven na 27,725 CZK/EUR²¹. U běžných příjmů došlo k rozpočtové změně (viz Tab. 4.14). Rozdíl mezi předpokládanou částkou z výnosu daně z příjmů fyzických osob činí 1 410,44 EUR (39 104,45 Kč). O tuto částku navíc bylo poukázáno ze SR Slovenské republiky. Došlo také k navýšení částky u daně z nemovitých věcí, naopak k poklesu oproti plánovanému rozpočtu došlo u položek daň za psa a u poplatků za komunální odpad. Téměř 100% plnění bylo dosaženo ve skupině Přijatých grantů a transferů, kde z plánovaných 7 314 EUR bylo skutečně přijato 7 236,41 EUR, jednalo se např. o granty a transfery z Okresního úřadu Michalovce na prezidentské volby, na volby do evropského parlamentu a komunální volby, dále o příspěvek zaměstnanosti, MF Slovenské republiky poskytlo příspěvek na opravu Domu smůtku a další. V rámci kapitálových příspěvků se promítly přijaté finanční prostředky z ministerstva vnitra ve výši 9 000 EUR na víceúčelové hřiště (tyto prostředky byly použité v roce 2015). Příjmové finanční operace byly plněny na 100 %, jednalo se o použité nevyčerpané prostředky z projektu v hodnotě 17 765,89 EUR. Právě z tohoto projektu byly zakoupeny dva štěpkovače v hodnotě 6 641,20 EUR (viz Tab. 4.14 – kapitálové výdaje). Obec splácí jistinu z přijatých úvěrů, proto je ve výdajových finančních operacích uvedena částka 1 800 EUR.

Tab. 4.14 Rozpočtové změny dle závěrečného účtu obce 2014

Položka	Rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost v EUR	Skutečnost v Kč
Běžné příjmy	109 979,00	117 427,00	122 122,83	3 385 855,46
<i>Daňové příjmy</i>		<i>97 349,00</i>	<i>100 286,98</i>	<i>2 780 456,52</i>
<i>Nedaňové příjmy</i>		<i>10 947,00</i>	<i>12 718,61</i>	<i>352 623,46</i>
<i>Jiné nedaňové příjmy</i>		<i>1 807,00</i>	<i>1 880,83</i>	<i>52 146,01</i>
<i>Přijaté granty a transfery</i>		<i>7 314,00</i>	<i>7 236,41</i>	<i>200 629,47</i>
Kapitálové příjmy	0,00	0,00	9 000,00	249 525,00
Finanční příjmy	19 869,00	17 766,00	17 765,89	492 559,30

²¹ ČNB – kurzy devizového trhu.

Položka	Rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost v EUR	Skutečnost v Kč
Příjmy celkem	129 848,00	135 193,00	148 888,72	4 127 939,76
Běžné výdaje	126 248,00	125 212,00	130 333,34	3 613 491,85
Kapitálové výdaje	0,00	6 641,00	6 641,20	184 127,27
Finanční výdaje	1 800,00	1 800,00	1 800,00	49 905,00
Výdaje celkem	128 048,00	133 653,00	138 774,54	3 847 524,12

Zdroj: Závěrečný účet obce Hažín 2014, vlastní úprava

Návrh rozpočtu pro rok 2015 (viz Příloha č. 10) stanovuje celkovou částku **příjmů** ve výši **122 686 EUR** (3 401 469,35 Kč – přepočteno na české koruny kurzem dle ČNB k 31. 12. 2014). Z toho běžné příjmy tvoří 107 686 EUR, kapitálové příjmy 15 000 EUR. Očekávaná výše příjmů na konci roku 2015 je téměř dvojnásobná, předpokládá se příjem transferu z veřejného rozpočtu a také navýšení příjmu z výnosu daně z příjmu fyzických osob. **Výdajová strana** rozpočtu počítá s výší **112 807 EUR** (3 127 574,08 Kč). V roce 2016 (viz Příloha č. 11) se opět očekává podobná výše **příjmů** jako v návrhu předchozího roku, tedy cca **121 473 EUR** (3 282 807,83 Kč²²). Běžné **výdaje** v roce 2016 jsou očekávaný ve výši **107 571 EUR** (2 907 106,28 Kč).

Obec Hažín plánuje převážně v závěrečném výsledku rozpočet vyrovnaný, jednotlivé části mohou být schodkové, ovšem konečný výsledek hospodaření obce je přebytkový, přičemž přebytky nedosahují vysokých hodnot. V následující kapitole je upřesněno kolik přesně a na základě čeho obec Hažín dostává finance ze státního rozpočtu v závislosti na RUD. Pokud je brán v potaz získání finančních prostředků samostatně, nemá obec na Slovensku příliš možností (výjimkou jsou dotace a transfery). Pokud je v kapitole o Tučíně zmíněna soutěž Vesnice roku, její alternace funguje i právě u východních sousedů. Na Slovensku se této soutěže účastní pouhá hrstka obcí, protože soutěž je vyhlášena jednou za dva roky a motivační odměna je téměř nulová (ve srovnání s ČR, kde je odměna pro vítěze 2 mil. Kč). Kdyby byla vypsána odměna, byl by zde jistý předpoklad, že obce by se do soutěže (i přes určitou náročnost na organizaci) přihlásily. Pozitivem by mohla být nejen finanční odměna, ale také jistý progres ve zkvalitnění a zlepšení služeb a života v obci.

²² Kurz k 31. 12. 2015 dle ČNB je 27,025 CZK/EUR.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kurzy devizového trhu* [online]. [cit. 2016-04-07]. Dostupné z [www: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp](http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp)

4.4 Rozpočtové určení daní na Slovensku

Slovenská republika prošla v oblasti RUD výraznou změnou, kdy do roku 2005 byla závislá na legislativě o státním rozpočtu. Skutečnost, že obce neměly garantovaný jistý výnos daní, výrazně omezovalo jejich územní hospodaření²³. Proces změn, které Slovensko zahájilo, spočíval stejně jako u ČR v decentralizaci výkonu státní správy. V kapitole 3 jsou popsány legislativně právní vztahy a příjmy rozpočtu obce, kterými jsou obce povinny se řídit. RUD ve Slovenské republice se řídí zákonem č. 564/2004 o rozpočtovém určení výnosu daně, na jehož základě je stanoven způsob rozdělení daně z příjmů fyzických osob (výjimkou je daň vybíraná srážkou) do obecních rozpočtů. Dle § 2 tohoto zákona je v příslušném rozpočtovém roce 2016²⁴ příjmem obecního rozpočtu výnos z daně z příjmů fyzických osob ve výši 70 %. Vyšším územním celkům § 3 tohoto zákona určuje výši 30 % výnosu daně. Dalším právním dokumentem upravujícím kritéria a váhy rozdělení výnosu daně z příjmu fyzických osob je Nařízení RVDP, které ustanovuje členění výnosu následovně (§ 2 odst. 1):

- 23 % podle počtu obyvatel s trvalým pobytem na území obce k 1. lednu předcházejícího roku, z toho je
 - 57 % stanoveno přepočítaným **koeficientem nadmořské výšky** (uvedeno v Příloze č. 1 Nařízení RVDP)
 - 43 % je tedy prostý počet obyvatel dle trvalého bydliště,
- 32 % podle počtu obyvatelů obce s trvalým pobytem k 1. lednu předcházejícího roku přepočítaného koeficientem v závislosti na zařazení obce do velikostní kategorie (viz Tab. 4.15),
- 40 % podle počtu žáků škol a školských zařízení zjištěného na základě sběru údajů podle zvláštního předpisu a přepočítaného příslušným koeficientem (Příloha č. 3 Nařízení RVDP),
- 5 % podle počtu obyvatel, kteří dovršili věku 62 let, mají trvalý pobyt na území obce k 1. lednu předcházejícího roku.

Tab. 4.15 Velikostní kategorie obcí a koeficienty velikostních kategorií obcí

Velikostní kategorie obce	Koeficient
1–1 000	0,89
1 001–5 000	0,90

²³ Článek v časopisu *Obec a finance*, 5/2007, (Netolický, 2007).

²⁴ V roce 2014 bylo rozdělení 67 % obcím a v roce 2015 68,5 % obcím a 29,2 % vyšším ÚSC.

Velikostní kategorie obce	Koeficient
5 001–10 000	0,91
10 001–50 000	0,94
50 001–100 000	1,13
Košice	1,50
Hlavní město Slovenské republiky Bratislava	2,35

Zdroj: Příloha č. 3 k Nariadeniu vlády č. 668/2004 Z. z.

Jelikož je daň z příjmů fyzických osob jedinou daní sdílenou, je výpočet jejího podílu na výnosu pro jednotlivé obce uveden vzorcem (4.2), k jehož výpočtu je zapotřebí vyčíslit dílčí vzorce (viz 4.3, 4.4, 4.5) z Přílohy č. 4 Nařízení RVDP. Po dosazení požadovaných hodnot do vzorce se vypočítá podíl konkrétní obce na výnosu daně v eurech.

$$PD_i = PD_{ia1} + PD_{ia2} + 0,32 \cdot VD \cdot (k_i \cdot OB_i) / \sum_{i=1}^n (k_i \cdot OB_i) \quad (4.2)$$

$$+ 0,40 \cdot VD \cdot \left[\sum_{j=1}^{19} (c_j \cdot z_{ij}) + \sum_{j=1}^{18} (c_j \cdot z_{ijm}) \right] / \left[\sum_{j=1}^{19} (c_j \cdot Z_j) + \sum_{j=1}^{18} (c_j \cdot Z_{jm}) \right] + 0,05 \cdot VD \cdot OB_{ipp} / OB_{pp}$$

kde:

$$PD_{ia1} = 0,23 \cdot VD \cdot 0,43 \cdot OB_i / OB \quad (4.3)$$

$$PD_{ia2 \text{ zákl.}} = 0,23 \cdot VD \cdot 0,57 \cdot OB_i / OB \quad (4.4)$$

$$PD_{ia2} = (PD_{ia2 \text{ zákl.}} \cdot k_{nvi}) / \sum_{i=1}^n (PD_{ia2 \text{ zákl.}} \cdot k_{nvi}) \cdot PD_{ia2 \text{ zákl.}} \quad (4.5)$$

PD_i ... podíl obce „i“ na výnosu daně v eurech,

PD_{ia1} ... podíl obce „i“ na výnosu podílových daní v eurech neupravený koeficientem nadmořské výšky obce,

PD_{ia2 zákl. ...} pomocný výpočet základny pro výpočet podílu PD_{ia2},

PD_{ia2} ... podíl obce „i“ na výnosu podílových daní v eurech upravený koeficientem nadmořské výšky obce,

VD ... výnos daně podle § 2 zákona v eurech,

OB_i ... počet obyvatel obce „i“,

OB ... počet obyvatel Slovenské republiky,

$k_{nvi} \dots$	koeficient nadmořské výšky,
$k_i \dots$	koeficient obce „i“,
$c_j \dots$	koeficienty „j“ uvedené v Příloze č. 3 Nařízení RVDP,
$Z_{ij} \dots$	počet žáků „j“ škol a školských zařízení v zřizovatelské působnosti obce „i“ zjištěný sběrem údajů podle zvláštního předpisu,
$Z_{ijm} \dots$	počet žáků „j“ škol a školských zařízení v zřizovatelské působnosti obcí v Slovenské republice zjištěný sběrem údajů podle zvláštního předpisu v zřizovatelské působnosti státem uznané církvi nebo soukromé osoby na území obce „i“,
$Z_j \dots$	počet žáků „j“ škol a školských zařízení v zřizovatelské působnosti zákonem uznané církvi nebo soukromé osoby na území obcí v Slovenské republice zjištěný sběrem údajů podle zvláštního předpisu,
$Z_{jm} \dots$	počet žáků škol a školských zařízení v zřizovatelské působnosti zákonem uznané církvi nebo soukromé osoby na území obcí v Slovenské republice zjištěný sběrem údajů podle zvláštního předpisu,
$OB_{ipp} \dots$	počet obyvatel obce „i“, kteří dovršili věk 62 let,
$OB_{pp} \dots$	počet obyvatelů Slovenské republiky, kteří dovršili věku 62 let,
$i \dots$	údaj týkající se příslušné obce,
$j \dots$	údaj týkající se příslušné školy a školských zařízení uvedených ve zvláštním předpise,
$n \dots$	počet obcí.

Princip výpočtu podílu na výnosu daně z příjmu fyzických osob se jednoznačně jeví ve Slovenské republice jako propracovanější, zohledňuje i kritéria, jakou jsou věk obyvatele (starší 62 let – důchodový, v mnoha případech již neproduktivní věk), nadmořskou výšku (zahrnuje rozdíly mezi různými energeticky náročnými objekty, náklady na zimní údržbu komunikací) a výrazně vyšší počet žáků navštěvujících školské zařízení.

4.4.1 Vliv RUD na hospodaření obce Hažín

V následující kapitole je vyobrazen souhrn všech kritérií a přerozdělených financí do rozpočtu obce Hažín na základě RUD. K tomu, aby mohl být proveden, je nejprve zapotřebí stanovit souhrnné informace, které mohou být čerpány z finančních a statistických údajů obce, ze Štatistického úradu Slovenskej republiky a z dokumentů, jež uveřejňuje MF Slovenské republiky například na svém webovém portále (nejméně dostupnost). Zásadní rozdíl oproti ČR spočívá v situaci, že obce Slovenské republiky mají v rámci RUD vyšší váhu u kritéria přiřazujícího určitý procentní podíl na základě počtu žáků škol. Zde se jedná o rozdíl 33 %. Podstata tkví v rozdělení kompetencí v rámci financování školství. V ČR nehradí obce ze svých rozpočtů platy či mzdy pracovníků školských zařízení umístěných na svém území, jako tomu je (s výjimkou základního vzdělávání) ve Slovenské republice, nýbrž tyto úkony jsou hrazeny právě z příjmů plynoucích do obecního rozpočtu (40 % dle počtu žáků ze sdílené daně). Netýká se však financování vzdělávání základního, které je v důsledku přenesené působnosti plněno z dotací ministerstva školství (zákon č. 597/2003 Z. z., o financování základních škol, středních škol a školských zařízení, ve znění neskorších předpisov). Na místě je také nutno podotknout, že obec Hažín nemá na svém území žádnou mateřskou ani základní a jinou školu. Druhým významným rozdílem je již zmíněný koeficient nadmořské výšky. V ČR je využíváno k výpočtům koeficientů pouze velikostní výměry a rozlohy obce, slovenská metoda RUD zahrnuje i zohlednění polohy v nadmořské výšce. Aby bylo možné na základě vzorce (4.2) spočítat podíl obce Hažín na výnosu daně, který by mohla očekávat v roce 2014, je nutné znát u všech obcí koeficient nadmořské výšky, počet obyvatel a velikostní koeficient obcí (celkem 2 887 obcí). Dále je nutné znát základní data, jako jsou výnos daně z příjmů fyzických osob k 31. 12. 2013, souhrnné hodnoty týkající se počtu obyvatel Slovenské republiky a obyvatel starších 62 let (k 1. 1. 2013 předcházejícího roku) a v neposlední řadě konkrétní údaje vztahující se na obec Hažín. Při výpočtu jsou použity i dílčí výpočty představující právě procentní rozdělení kritéria podle počtu obyvatel s trvalým pobytem na území obce (viz Tab. 4.16).

Tab. 4.16 Vstupní hodnoty dosažené do vzorce

Veličina	Význam	Hodnota
n	celkový počet počet obcí	2 887
Ob _{pp}	celkový počet obyvatel starších 62 let	899 731
Ob _{ipp}	počet obyvatel obce starších 62 let	89
c _j	žáci v obci (školská zařízení)	0
k _i	velikostní koeficient obce	0,89

Veličina	Význam	Hodnota
k_{nvi}	koeficient nadmořské výšky obce	0,7784
OB	celkový počet obyvatel Slovenska	5 410 570
OB_i	počet obyvatel obce Hažín	453
VD	výnos daně z příjmu fyzických osob	1 851 766 000
VD	výnos daně pro obce (67 % z VD)	1 240 683 220
$k_i * OB_i$		403,1700
PD_{ia2}		0,9018
$PD_{ia2zák1.}$		13 618,1710
PD_{ia1}		10 273,3570
Pd_i	podíl obce v EUR	44 037

Zdroj: Vlastní zpracování

Je nezbytné však uvést, že z výpočtu bylo vyloučeno kritérium vztahující se na počet žáků ve školských zařízeních v obci (váha 40 %). Je tak učiněno především z důvodu přílišné složitosti a nedostupnosti dat týkajících se všech obcí ve Slovenské republice. V nařízení RVDP v Příloze 3 je stanoveno 19 hodnot koeficientů v rámci detailního členění kritéria škol a školských zařízení (každý má jinou hodnotu v rozmezí od 0,2–117), přičemž se navíc rozlišuje i počet žáků v mateřské (do 25 žáků) a základní škole (do 100 žáků), kdy je zřizovatelem obec. Pokud je jich méně než 25 respektive 100, hodnota koeficientu se ještě navyšuje. Právě z tohoto důvodu je od kritéria tzv. podle počtu žáků pro snadnější demonstraci výpočtu upuštěno. Jak je z tabulky patrné, po dosazení hodnot do vzorce je výsledek předpokládaného podílu obce pro rok 2014 **44 037 EUR**. V dokumentu MF Slovenské republiky je však tato částka vyšší.

Při zohlednění všech faktorů došlo ke stanovení očekávané částky podílu na výnosu daně z příjmů fyzických osob obce Hažín pro rok 2014 ve výši **59 962 EUR**. Dle závěrečného účtu obce za rok 2014 skutečně došlo k přerozdělení financí ve výši 60 147 EUR, tedy skutečná hodnota převýšila částku očekávanou, došlo k plnění na 102,40 %. Pro následující roky jsou prognózované hodnoty očekávány vyšší. Pro rok 2015 je počítáno s částkou **66 888 EUR** a v roce 2016 je očekáván nárůst téměř o 10 000 EUR, čili ve výsledku je predikováno **76 099 EUR** (zvyšuje se podíl obcí na výnosu daně – 70 %).

4.5 Dílčí shrnutí

Hospodaření s obecním rozpočtem by nemělo být unáhlené, je zapotřebí k němu přistupovat s obezřetností, jistou opatrností a především s hospodárností. Cílem by měla být určitá efektivita a především dlouhodobě kladný výsledek hospodaření. K samotnému plánování projektů je třeba přistupovat s rozumem, časovým předstihem, dlouhodobým výhledem a v neposlední řadě s rozhodností. Není vždy vhodné zhotovit realizaci nějakého projektu za každou cenu (např. může být na projekt vypsána dotace, ale obec nemá dostatek svých prostředků na spolufinancování, je vhodné zvážit, zda je výsledek projektu nezbytně nutný). Předpokladem je vyvarovat se přijetí dlouhodobých úvěrů či kontokorentních úvěrů, ze kterých může být obtížné dostat se zpět do plusových čísel. K tomu mohou sloužit jisté opatrnostní finanční rezervy, které by měly sloužit právě k pokrytí nečekaných výdajů. Obce v ČR nejsou povinny vést rezervní fond či jiné povinné minimální rezervy, jejich tvorba je tedy individuální. Ovšem je vhodné nepřijímat okolnostem s možným nedostatkem financí předcházet. Slovenské obce musí na základě ZoRPSR dle § 15 odst. 4) vytvářet rezervní fond z přebytku rozpočtu ve výši, kterou stanoví obecní zastupitelstvo, minimálně však ve výši 10 % z přebytku rozpočtu. V oblasti RUD je vidět, jak se principy výpočtu v obou státech liší. Mohou být postaveny na stejném principu, vstupují však do něj odlišná kritéria (nadmořská výška, věk obyvatel, výměra obce). V ČR je na první pohled patrná legislativní náročnost, která se negativně může projevit do požadovaných změn (složitější postup při změnách jedné váhy či kritéria). Ve Slovenské republice se jeví legislativní změny snadnější tím, že vláda vydává pouze nařízení, kterým mění procentní podíl na výnosu daně z příjmů fyzických osob. Co se týká samotného procesu výpočtu, jednoznačně náročnějším je výpočet vztahující se na slovenské obce, kde hlavní příčinou je právě kritérium dle počtu žáků.

Následující poslední část práce je zaměřena především na celkovou rekapitulaci výše uvedených skutečností. Zjištěné informace jsou určitým způsobem vyhodnoceny, je poukázáno na výhody a nevýhody jednotlivých systémů obou zemí a především zhodnoceno hospodaření s obecním rozpočtem vybraných obcí.

5 Komparace a zhodnocení hospodaření vybraných obcí

Hlavním cílem této kapitoly je provést na základě zjištěných skutečností určité porovnání mezi oběma státy. Nejdříve je žádoucí utřídit a porovnat jednotlivá data ČR a Slovenské republiky. K tomu poslouží tabulky a grafy znázorňující hodnoty, na jejichž základě je možno obě obce navzájem komparovat a vyvodit poznatky a závěry. Pro srovnání se vychází převážně z roku 2014, kdy jsou dostupné podstatné informace a podklady k tomu, aby bylo možné tento rok vyhodnotit. Celkovou komparaci hospodaření obcí Tučín a Hažín je možné rozdělit z hlediska třech úhlů pohledu.

První způsob srovnání je na základě systému RUD a příslušných kritérií. K lepší přehlednosti slouží Tab. 5.1, kde jsou vyobrazeny hodnoty uplatňovaných kritérií za obě země. Zde je k povšimnutí, že znatelný rozdíl v procentní části na výnosu daně je u kritéria podle počtu žáků. Je to především způsobeno tím, že Slovenská republika platí z financí určených pomocí RUD mzdy školským pracovníkům. Dále se zde promítá propracovaný, až komplikovaný systém členění hodnot koeficientů dle typu žáků a školských zařízení. V ČR kritérium podle počtu žáků dříve zřízeno nebylo, nyní je počítáno alespoň s vahou 7 % (ČR nefinancuje z obecního rozpočtu mzdy pracovníkům školského zařízení). Naopak ČR klade obecně velkou váhu na počet obyvatel (ve výsledku až 90 % kritérií na přerozdělení daní se opírá pouze o počet obyvatel).

Tab. 5. 1 Srovnání kritérií

	Srovnání kritérií RUD v ČR			Srovnání kritérií RUD na Slovensku		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Prostý počet obyvatel	10,00%			9,89%		
Podle koeficientu nadmořské výšky	0,00%			13,11%		
Přepočtený počet obyvatel	80,00%			32,00%		
Počet žáků	7,00%			40,00%		
Výměra katastrálního území	3,00%			0,00%		
Podle počtu obyvatel starších 62 let	0,00%			5,00%		
Celkem	100,00%			100,00%		

Zdroj: Vlastní zpracování

V Tab. 5.2 je shrnut přehled RUD v ČR i ve Slovenské republice. Princip RUD spočívá v tom, že ČR rozděluje své daňové příjmy na první pohled složitějším způsobem, už jen co se četnosti daní týče. Hrubý celostátní výnos rozděluje zpravidla do tří veřejných rozpočtů – krajům (vyšším ÚSC), obcím a do státního rozpočtu. Na základě rozpočítaných procent uvedených v tabulkách se dále využívají kritéria a jejich váhy k tomu, aby bylo možné stanovit procentní podíl konkrétní obce ze všech obcí ČR. Vynásobení příslušného daňového výnosu právě procentním podílem obce je teprve krokem k tomu, aby obci byla známa stanovená výsledná částka svého podílu na celostátním výnosu daní. Slovenská republika rozděluje sice jednu oblast daně, ale je dělena celá pouze mezi vyšší ÚSC a obce, přičemž obce mají nárok na větší část. Další rozdíl spočívá v samotném výsledku procentního podílu. Ve Slovenské republice po dosazení do vzorce sloužícího pro zjištění podílu obce na výnosu daně vyjde konkrétní suma, kterou obec může v daném roce očekávat do svých rozpočtů (v EUR). *Pozn.: * kromě daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou.*

Tab. 5.2 Přehled RUD

Celostátní hrubý výnos	ČR			Slovensko*		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti	22,87%	22,87%	23,58%			
Daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti (23,58% z 60 % celostátního hrubého výnosu)	23,58%	23,58%	23,58%			
Daň z příjmů fyzických osob vybírané srážkou	23,58%	23,58%	23,58%			
Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti	1,50%	1,50%	1,50%			
Daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti	30%	30%	30%	67%	68,50%	70%
Daň z příjmů právnických osob (bez daně placené obcemi)	23,58%	23,58%	23,58%			
Daň z příjmů právnických osob (z daně placené obcemi)	100%	100%	100%			

Zdroj: Vlastní zpracování

V Tab. 5.3 je poukázáno na odlišnosti mezi RUD a skutečnými příjmy, které obec Tučín vykázala na konci roku 2014. Je nutno vyjádřit i omezení, které se ve výpočtu vyskytuje – daňové výnosy 1,5 % ze závislé činnosti a 30 % ze samostatné výdělečné činnosti (z podnikání) jsou obsaženy v položkách 1111 a 1112.²⁵ Jednotlivé podíly obce na daních počítané ze skutečných příjmů za rok 2014 jsou pod hranicí plánovaného rozpočtu obce především z toho důvodu, že ve výpočtu je extrahováno od daní, na kterých má obec 100% podíl, a od daní, které jsou výše uvedeny za ty, jež jsou obsaženy v položkách 1111 a 1112.

Tab. 5.3 Skutečný výnos na dani z příjmů – Tučín 2014 (v Kč)

Položka	Daň z příjmů	Celostátní výnos	Podíl výnosu obce	Rozpočtováno	Skutečný účet
1111	DPFO ze závislé činnosti (22,87%)	87 654 524 453	576 138,99	700 000	757 852
1112	DPFO ze samostatně výdělečné činnosti (23,58 % z 60 %)	569 678 287	2 316,39	15 000	13 497
1113	DPFO vybírané srážkou (23,58%)	9 992 387 864	67 717,33	80 000	109 484
1122	DPPO za obce (100%)			100 000	673 740
1121	DPPO (bez daně placené obcemi) (23,58%)	89 373 020 831	605 671,31	800 000	952 591
1211	DPH (20,83%)	230 245 258 667	1 378 372,91	1 450 000	1 926 751
1511	Daň z nemovitých věcí			450 000	463 548
13**	Místní a správní poplatky			214 000	231 824
	Celkem	417 834 870 102	2 630 216,93	3 809 000	5 129 287

Pozn.: DPFO = daň z příjmů fyzických osob, DPPO = daň z příjmů právnických osob

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2014 je tak znatelný nárůst daňových příjmů o 1 320 287 Kč. Nevýhodou však je, že příjmy určené na základě procentního podílu obdrží obec po částech, nikoliv předem prostřednictvím větší částky. Je tak takřka nemožné plánovat rozpočet na další roky v oblasti daňových příjmů výrazně odlišně, protože vše závisí na tom, kolik se vybere na všech daních, což může být velmi náročné pro budoucí prognózy. Oproti tomu Slovenská republika má

²⁵ MONITOR. Tučín [online]. [cit. 2016-04-10].

Dostupné z www: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/obce/detail/00636631>

sdílenou daň pouze jednu. Kompletně celou vybranou částku rozdělí, což je snadnější jak na monitorování, tak pro orientaci a predikci příjmů do obecních rozpočtů. V roce 2014 je do obecních rozpočtů slovenských obcí dělen výnos v absolutní sumě 1 305 439 000 EUR, což je nárůst oproti roku 2013 přibližně o 6,4 %. Konkrétně obci Hažín byla na rok 2014 v rozpočtu schválena částka 58 737 EUR, což po orientačním přepočtu na koruny činí přibližně 1 610 862,23 Kč. Dle skutečných údajů (viz Tab. 5.4) obec obdržela 60 147,44 EUR (1 667 587,77 Kč), což se oproti rozpočtovanému stavu výrazně neliší. I další daňové položky jsou téměř vyrovnané. Výsledky jsou názornou ukázkou toho, že při jedné sdílené dani, se dá rozpočet lépe dopředu stanovit. Další daně, které jsou v obci zavedeny, koriguje čistě vedení obce, což je další důsledek přesnějšího sestavování rozpočtů.

Tab. 5.4 Daňové příjmy Hažín 2014

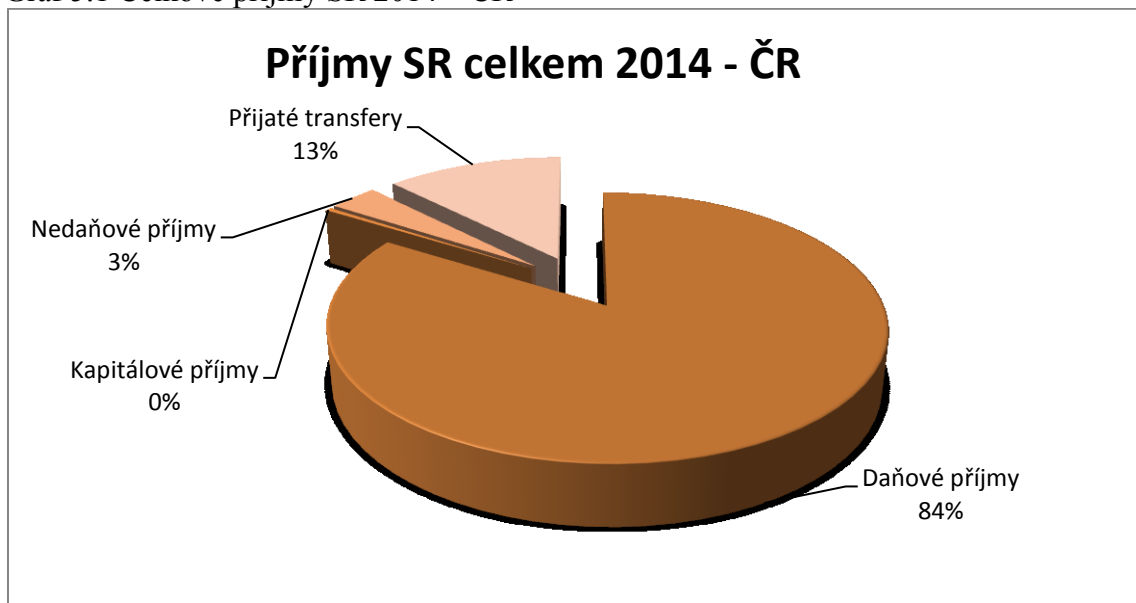
Daň z příjmů	Rozpočtováno EUR	Přepočteno na Kč	Skutečně EUR	Skutečně v Kč
DPFO	58 737,00	1 610 862,23	60 147,44	1 667 587,77
Daně a daňové příjmy	33 256,00	912 045,80	34 996,54	970 279,07
Ostatní daně a pohledávky	5 366,00	147 162,55	5 143,00	142 589,68
Celkem	97 359,00	2 670 070,58	100 286,98	2 780 456,52

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhý způsob porovnání, který ten úvodní dále rozšíří, je vyjádřen převážně v procentech. Vzhledem k tomu, že obě obce jsou přibližně stejné, co se týče počtu obyvatel (v ČR zásadní ukazatel pro RUD), obě mají stejnou polohu v rámci republiky, může dojít nadále i k dalšímu vypovídajícímu hodnocení – přepočtu hodnot na jednoho obyvatele. Graf 5.1 zobrazuje celkovou strukturu příjmové složky státního rozpočtu, která čítá 1 133 826 mil. Kč. Největší položku z celkové částky tvoří příjmy daňové, jedná se o hodnotu značně přesahující polovinu, a to 84 %. Oproti tomu kapitálové (0,44 %) a nedaňové (3,70 %) příjmy jsou téměř zanedbatelnou položkou. Převedení částky na jednoho obyvatele (k 31. 12. 2014) zajistí možné srovnání s následnými údaji Slovenské republiky. Celkový počet obyvatel ČR k 1. 1. 2013 (aby byly zajištěny stejné podmínky pro obě země) čítá 10 516 125 obyvatel. Na jednoho obyvatele tak v celkových příjmech připadne **107 817,84 Kč**. Slovenská republika ke stejnému datu eviduje celkem 5 410 570 obyvatel, přičemž objem celkových příjmů na jednoho obyvatele činí **2 309,71 EUR (64 036,80 Kč²⁶)**.

²⁶ Přepočteno dle kurzu ČNB k 31. 12. 2014

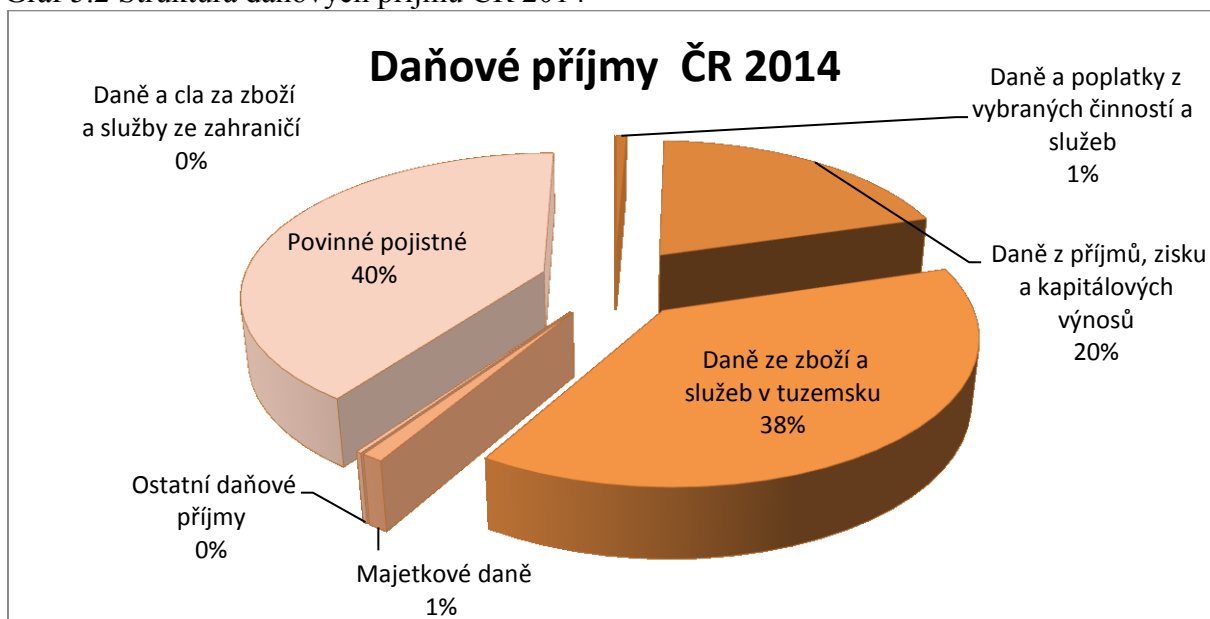
Graf 5.1 Celkové příjmy SR 2014 – ČR

Zdroj: Vlastní zpracování

Uvedené daňové příjmy jsou vzhledem ke své důležitosti dále členěny a vyjádřeny v procentech (viz Graf 5.2). Jelikož Slovenská republika rozděluje daň z příjmů fyzických osob, zaměření se na hodnotu procenta této daně bude vyšší. Má vypovídací charakter vzhledem ke své řádné srovnatelnosti s druhou zemí. V ČR je ve 20 % daňových příjmů obsažena jak daň z příjmů právnických osob, tak daň z příjmů fyzických osob.

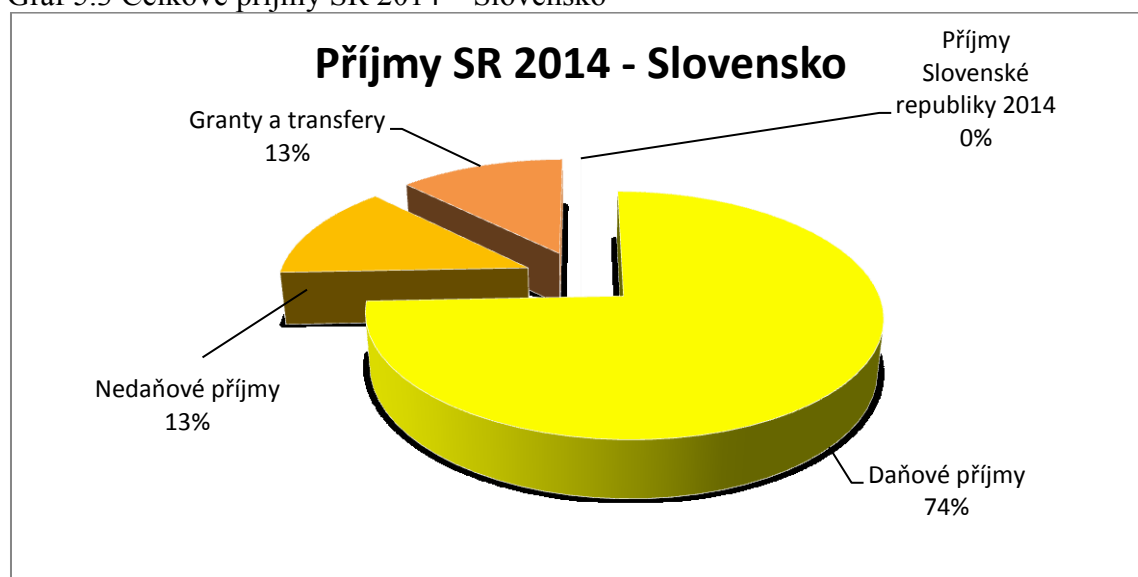
Graf 5.2 Struktura daňových příjmů ČR 2014

Zdroj: Vlastní zpracování

Než dojde na samotné porovnání daní z příjmů mezi zeměmi, je vhodné uvést také strukturu příjmů SR Slovenské republiky (viz Graf 5.3). Opět největší položku zaujímají daňové příjmy, ovšem v porovnání s ČR je to o 10 procentních bodů méně. Dle ekonomické klasifikace má Slovenská republika rozděleny příjmy pouze do tří skupin, na rozdíl od ČR, která samostatně vykazuje i kapitálové příjmy.

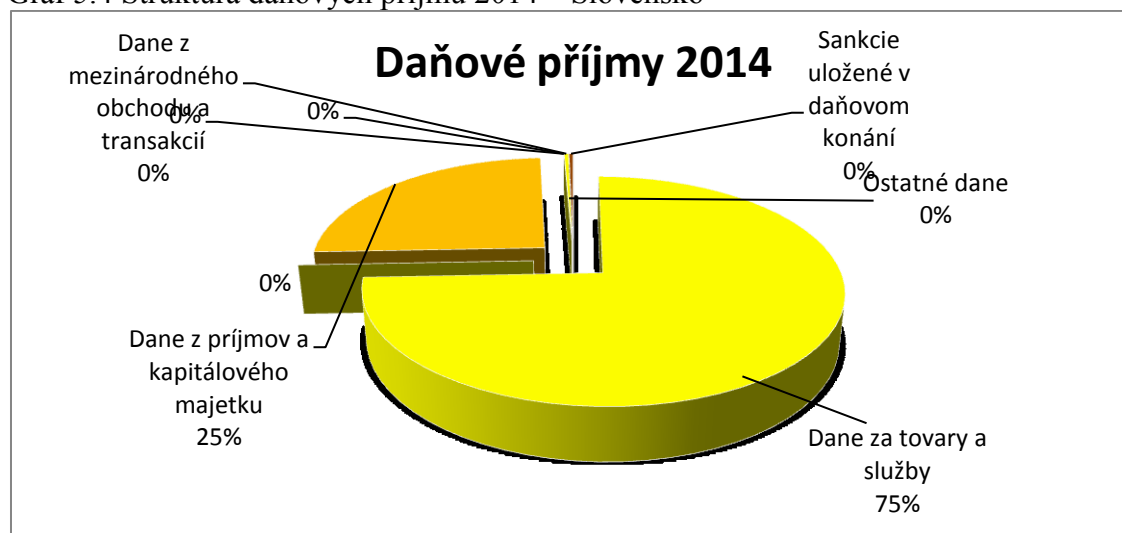
Graf 5.3 Celkové příjmy SR 2014 – Slovensko

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro kompletnost uceleného přehledu je vhodné ještě uvést strukturu daňových příjmů (viz Graf 5.4). Zde v grafu je možné vidět procentuální složení daňových příjmů, kdy největší podíl má daň za tovar a služby (v ČR DPH), daň z příjmů fyzických a právnických osob zaujímá 25 % z celkových daňových příjmů. V ČR je tato položka zastoupena v daňové kategorii 20 %.

Graf 5.4 Struktura daňových příjmů 2014 – Slovensko

Zdroj: Vlastní zpracování

Na konci této vyhodnocovací části zaměřené na daňové příjmy v souvislosti s RUD je uvedena sumarizace struktury daňových příjmů. Položky v Tab. 5.5 jsou čerpány ze závěrečných účtů jak státu, tak obce, vykázané hodnoty jsou přepočteny v rámci srovnání na jednoho obyvatele. Poslední dva řádky v tabulce jsou přepočteny počtem obyvatel dané vesnice, protože se jedná již o příjmy plynoucí do obce v závislosti na jejich obyvatelích. Aby v závěru mohly být tyto hodnoty porovnány, je slovenská částka přepočítána na koruny kurzem k 31. 12. 2014 dle ČNB.

Tab. 5.5 Propočet příjmů 2014 na jednoho obyvatele

Počet obyvatel		10 516 125		5 410 570
Na jednoho obyvatele	Částka v Kč	ČR	Částka v EUR	Slovensko
Celkové příjmy	1 133 825 907 910	107 817,84	12 496 866 000	2 309,71
Daňové příjmy	952 517 612 783	90 576,86	9 293 066 000	1 717,58
DPFO	98 216 590 604	9 339,62	1 964 715 000	363,13
DPFO obce	37 225 400 000	3 539,84	1 305 439 000	241,28
Celkové příjmy obcí	279 139 400 000	26 543,94	4 029 109 769	744,67
Daňové příjmy obcí	170 087 300 000	16 173,95	1 797 688 088	332,25
Celkový příjem obce	11 677 718,75	26 969,33	129 848,00	284,754
Celkový daňový příjem obce	5 129 287,00	11 845,93	100 286,98	219,928

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Tučín tak vychází dle propočtu 11 845,93 Kč z daňových příjmů obce na obyvatele pro rok 2014. V obci Hažín jde o částku 219,928 EUR (přepočteno na 6 097,5 Kč). Na závěr této části lze napsat, že na základě porovnání daňových příjmů při zavedených systémech RUD je na tom lépe obec Tučín. Ovšem v průběhu osvětlení problematiky RUD je patrné, že v obou státech jsou na tom obecně hůře menší obce. I přesto, že se může zdát rozdělení daní podobné, způsob výpočtu RUD je značně odlišný. Těžko říci, který způsob je lepší, do jisté míry se mohou země navzájem inspirovat. Slovenská republika rozděluje na základě jedné sdílené daně, zato má více kritérií, na základě kterých je počítán procentní podíl obce na výnosu. V ČR zase není tolik zohledněn přepočet na základě počtu žáků, ani jinak nejsou rozlišeny detailnější parametry. Co se týče legislativy upravující RUD a podíly na výnosu daně, jednoznačně jednodušší se jeví zákony a nařízení na Slovensku, kde se kritéria pro určení podílu téměř nemění, zato se stanovuje každý rok procento rozdělení na hrubém výnosu daně z příjmů fyzických osob. K tomu ovšem stačí vydat nařízení vlády. V ČR jistou jednoduchost v legislativě komplikuje více sdílených daní vykazujících jiná procenta, celkově je problematika zakotvena ve více zákonech a je obtížné se v ní správně zorientovat.

5.2 Dílčí shrnutí

Podstatným smyslem práce je zhodnotit i hospodaření jednotlivých obcí a jejich možnosti, jak získat více příjmů či prostředků, které by mohly být dále investovány do projektů, díky nimž se mohou obce podílet na zlepšování životních podmínek v dané územní působnosti k vzájemné spokojenosti jak zástupců obce, tak i jejich občanů. Následující zhodnocení je postaveno jak na uvedené problematice v této práci, tak na základě získaných poznatků během jednání s představiteli a zaměstnanci obcí, vzájemných rozhovorů a možnosti pozorování při pracovních procesech.

Hospodaření obcí Tučín a Hažín je přijatelné. Někdy malé obce sice vykazují ve výsledku za běžný rok záporná čísla, dlouhodobě však je tendence udržovat hospodaření v plusu. Pak již jednotlivě záleží obzvláště na starostovi, kolik času je ochoten správně ÚSC věnovat. V dnešní době bývá vypisováno mnoho dotačních programů, o které mohou představitelé obcí zažádat, příspěvků, ale i tzv. motivačních akcí. Jednou z nich mohou být např. soutěže typu Vesnice roku (na Slovensku Dedina roku). Zde vyvstává první zásadní rozdíl – motivační odměna za výhru. Jak již bylo uvedeno v této práci, na Slovensku nemá soutěž dostatečné nabídky, aby se obce přihlášily do soutěže. V ČR je soutěž vyhlašována každým rokem, kde vítězná obec celorepublikového kola získá finanční odměnu ve výši 2 mil. Kč. Přece jen pro malé obce to už je značná pomoc do místního rozpočtu. Negativní zkušenosti mají obě dvě obce. Tučín musel v roce 2014 ze svého rozpočtu zaplatit poplatek za vynětí z půdního fondu ve výši 600 000 Kč (v rámci povolení výstavby nové cyklostezky spojující sousední vesnice). Není to nijak významný výdaj, ovšem pro tak malou obec to jsou značné peníze, je to obnos, se kterým obec může za jiných okolností počítat do jiných investic. Obec Hažín naopak stále doplácí z místního rozpočtu na ČOV, která byla vybudována na území obce. Údržba je nákladná, ale vedení obce nechce zvyšovat již tak vysoké poplatky související s ČOV s ohledem na negativní dopad občanů (např. stěhování obyvatelstva do jiných měst či jiných územních celků). Situaci je zapotřebí vyřešit i přes to, že řešení nemusí být příliš populární. Pokud obec prozatím pokrývá výdaje spojené s ČOV např. ze svých vytvořených rezerv, není to pro ni prozatím příliš zatěžující. Ovšem z dlouhodobého hlediska je nutno tuto situaci řešit, protože obec nemůže pokrývat ČOV neustále svými rezervami či se zadlužit, to vše na úkor jiných investic. Jedním z možných, byť nepopulárních řešení je zvýšení poplatků tak, aby byly náklady na provoz ČOV pokryty z daní a poplatků plynoucích do obecního rozpočtu.

6 Závěr

Starat se či zodpovídat za hospodaření obcí je nelehký svěřený úkol, se kterým se potýká mnoho starostů či starostek. Někteří jsou aktivnější, jiní zase obezřetnější. Většinu z nich však spojuje jedna společná věc – peníze. Tohle téma je omýváno několikrát do roka ze všech koutů republiky. Ne však všechny situace jsou řešeny s kladným ohlasem. Někteří představitelé obcí se snaží problém racionálně vyřešit, jiní se angažují s pomocí druhým, ti další se projeví jinak. Přesto vše, co pro obec dělají, jim potřebné finance na účtu nepřibudou. Jedná se totiž převážně o problematiku rozpočtového určení daní. Pokud je člověk zvolen starostou, dříve či později na RUD narazí. Záleží i na tom, jak moc je člověk iniciativní. Pokud se stará o „svou“ obec se zájmem, brzy vyjde najevo, že v obci je toho ještě tolik ke zlepšení. Nesmí se opomínat ani občané, zda platí nepsané pravidlo – když lidé vidí, že se něco v obci děje, budou chtít vidět další a další výsledky, bude se o tom mluvit, diskutovat. Lidská zvědavost je tak jakýmsi oboustranným hnacím motorem. Starosta v čele obce se snaží o to, aby bylo vyhověno značné, pokud možno co největší, skupině lidí. Lidé zase chtějí vidět různá zlepšení v obci, kde žijí (např. pozvednutí úrovně pravidelných akcí, investiční projekty, rekonstrukce památných objektů, péče o životní prostředí aj.). Jakmile se vedení obce do těchto činností ponoří, rychle zjistí, že obzvláště v těch menších obcích, kde se zná každý s každým je toho tolik k realizaci. A těmito úkony se dostává obecní rozpočet do pohybu. Udržet jej ve vzájemném souladu je těžký úkol. Představitel obce musí počítat s naprosto běžnými výdaji vynaloženými na zajištění základních potřeb občanům, ale i s těmi nečekanými, které mohou přijít letos, příští rok, nebo taky nikdy. Sestavení rozpočtu minimálně na rok dopředu je tedy důležitým krokem. A právě zde se pak běžně představitelé obcí setkávají s pojmem RUD. Očekávají více příjmů, protože jsou v plánu nové projekty (výstavby nových objektů, úprava zeleně, výsadba nových biokoridorů apod.). Postupem času si starosta osvojí vyplňování dotačních programů, protože je to způsob, jak alespoň částečně obci ulevit od finančního zatížení a současně plnit realizační plány, aniž by se muselo čekat několik let (při realizaci větších projektů), než budou volné prostředky z rozpočtu. Hledá alternativy a způsoby, jak co nejlépe přivést do obecního rozpočtu více peněžních prostředků.

Diplomová práce je zaměřena právě na systém rozdělování prostředků ze státního do veřejných rozpočtů, na samotné hospodaření malých obcí a soustředí se na vzájemné propojení mezi těmito situacemi v oblasti České republiky a Slovenské republiky. Práce je tak rozdělena celkem do čtyř hlavních částí, přičemž každá z nich je zaměřená trochu jinak.

Cílem diplomové práce bylo definovat a analyzovat hospodaření vybraných obcí (v ČR a na Slovensku), zda obec efektivně hospodaří s majetkem a poukázat na složitost v rámci aplikaci rozpočtového určení daní na jednotlivých obcích. Cílem práce naopak nebylo navržení nového modelu RUD.

V diplomové práci byly použity metody analýzy, explanace, deskripce, komparace a syntézy.

První dvě kapitoly jsou zaměřeny spíše z hlediska teorie. Je v nich uvedeno spoustu pojmů a pravidel, které je nezbytné znát ke správnému pochopení problematiky. Než se člověk dostane k samotnému pochopení systému RUD a hospodaření obcí, je zapotřebí mít povědomí a přehled o souvisejících okolnostech. Struktura kapitol je sestavena tak, že nejprve je představena hlavní a základní myšlenka potřebná ke správnému rozumnění dalších faktů, které se postupně přibližují jádru věci. První část je tedy zaměřena na výklad základních pojmů, na princip fungování fiskální politiky v ČR, v jakých legislativních předpisech a pravidlech je tato problematika řešena, jakými zákony je nutné se řídit za určitých okolností a jaká je struktura státního rozpočtu a nižších územních samosprávných celků, jak tyto celky fungují nebo by fungovat dle zákonů měly. Druhá kapitola má stejnou strukturu jako ta první, celá je zaměřena na stejné aspekty, liší se především zákony a jinými legislativními předpisy, protože tato kapitola se týká Slovenské republiky, kde existují jiná pravidla než v ČR, je nastolena odlišná situace v oblasti působení EU a je nutné tyto informace znát.

Ve třetí části se získané skutečnosti, pravidla a systémy osvojené v prvních dvou kapitolách demonstrovaly na konkrétních případech. Pro účely této práce byly vybrány malé obce, které se rozhodly spolupracovat na v rámci této diplomové práce. Za ČR je to malá obec ležící v Olomouckém kraji – Tučín. Za zástupce Slovenské republiky byla vybrána malá obec v okrese Michalovce – Hažín. Na základě dostupných materiálů a reálných čísel byly problematika a skutečnosti uvedené v teoretických částech aplikovány právě na konkrétní obce. Kapitola osvětluje samotné jádro RUD, hospodaření obcí a rozdíly v jednotlivých zemích. Za pomoci reálných hodnot a situací by měla tato hlavní část sloužit především k jasnému pochopení fungování a uplatňování RUD jak v ČR, tak na Slovensku. Je nezbytnou součástí práce, na jejím základě byla sestavena poslední kapitola.

V poslední kapitole došlo ke společnému shrnutí principů uplatnění RUD, k porovnání a vyhodnocení dat. V této části byly porovnány především daňové příjmy, které jsou základem celé podstaty RUD. Komparace byla provedena k roku 2014. Právě k tomuto datu

jsou dostupné celistvé dokumenty zahrnující jak rozpočty, tak i schválené závěrečné účty obcí a obou států. Nedílnou součástí poslední kapitoly jsou obzvláště pro lepší přehlednost a znázornění dat i tabulky a grafy. V neposlední řadě také dílčí shrnutí, jež uzavírá uvedenou problematiku, na základě které byla tato práce sepsána.

Závěrem lze napsat, že vybrané obce pro účely této práce, tedy obce malé, jsou závislé na RUD. Jak už bylo uvedeno, vzhledem k tomu, že obce nedostávají dostatečný příliv financí z RUD, jsou závislé na svém vlastním snažení, jak získat další prostředky pro své efektivní hospodaření. Proto je např. v obci Tučín spousta aktivit realizovaných především díky vypsaným dotacím, na které ale musí starosta vždy sepsat žádost, což je nejen časově náročné. Navíc je na úřadech zapotřebí osob, které tyto „malé“ žádosti prověří a rozhodnou, co dál. Dle mého názoru, kdyby došlo ke zrušení vypisování dotací např. do částky 200 000 Kč, mohlo by ubýt také úředníků, kteří mají tyto malé zakázky na starosti. Pokud by obce v rámci kompenzace dostaly vyšší podíl na základě zvýšení RUD, hradily by si tyto výlohy bez zbytečných žádostí o dotace. Na stejném principu funguje ve slovenském RUD kritérium s váhou 40 % podle počtu žáků, kdy obce mají mzdy ve školských zařízeních (v oblasti územní působnosti) ve své kompetenci.

Seznam použité literatury

a) Odborná literatura

BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. 480 s. ISBN 978-80-247-1807-1.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 340 s. ISBN: 978-80-7357-497-0.

HONTYOVÁ, Kajetana. *Štátny rozpočet, mena a medzinárodné ekonomické vzťahy*. Bratislava: Iura Edition, 2005. 115 s. ISBN 80-8078-037-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Formulation of the theoretical model of the fiscal policy optimization*. Praha: Matfyzpress, 2010. 135 s. ISBN 978-80-7378-151-4.

LÁŠTIC, Erik. *Územná samospráva*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2010. 97 s. ISBN 978-80-223-2877-2.

MEDVEĎ, Jozef a Juraj NEMEC. *Verejné financie*. Bratislava: Sprint, 2011. 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.

NETOLICKÝ, Martin. Slovenský model rozpočtového určení daní – vzor nebo inspirace? *Obec a finance*. 2007, roč. 12, č. 5. ISSN 1211-4189.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Praha: C.H. Beck, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.

PAROUBEK, Jiří. *Rozpočtová skladba v roce 2015*. 5. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 295 s. ISBN 978-80-7263-928-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*: 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

SLANÝ, Antonín. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C.H. Beck, 2003. s. 375. ISBN 80-7179-738-3.

STRECKOVÁ, Yvonne. *Teorie veřejného sektoru*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 155 s. ISBN 80-210-1508-X.

b) Zákony

Zákon č. 369/1990 Z. z., o obecnom zriadení, vo znení neskorších predpisov

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmov, vo znení neskorších predpisov

Zákon č. 597/2003 Z. z., o financování základných škol, stredných škol a školských zariadení, vo znení neskorších predpisov

Zákon č. 523/2004 Z. z., o rozpočtových pravidlech verejnej správy a o zmene doplnení niektorých zákonov, vo znení neskorších predpisov

Zákon č. 564/2004 Z. z., o rozpočtovém určení výnosu dane z příjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vo znení neskorších predpisov

Zákon č. 582/2004 Z. z., o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, vo znení neskorších predpisov

Zákon č. 583/2004 Z. z., o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vo znení neskorších predpisov

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Ústavný zákon č. 493/2011 Z. z., o rozpočtové zodpovednosti, vo znení neskorších predpisov
Zákon č. 24/2015 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Nariadenie vlády č. 668/2004 Z. z., o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve, vo znení nehorších predpisov

Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. decembra 2004
č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie, vo znení neskorších predpisov

Vyhláška Ministerstva financií ČR č. 264/2013 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů

Vyhláška Ministerstva financií ČR č. 464/2013 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva financií ČR č. 186/2014 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů

Vyhláška Ministerstva financií ČR č. 213/2015 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů

c) Elektronické zdroje

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kurzy devizového trhu* [online]. [cit. 2016-04-07].

Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Vybrané devizové kurzy* [online]. [cit. 2016-04-05].

Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/m2/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/vybravy.html?mena=EUR&od=01.12.2013&do=31.12.2013

DVS. *Financování obcí na Slovensku a porovnání s Českou republikou* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6222404>

- EUROSKOP.CZ. *Hospodářská a měnová unie* [online]. [cit. 2016-01-12].
Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/>
- EVROPSKÁ KOMISE. *Hospodářská a měnová unie* [online]. [cit. 2016-01-12].
Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Rada EU* [online]. [cit. 2016-01-10].
Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/rada-eu-ecofin/zakladni-informace>
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Státní závěrečný účet ČR za rok 2014* [online]. [cit. 2016-04-10].
Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2014/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2014-21750>
- MINISTERSTVO FINANCÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Metodické usmernenie MF SR a vysvetlivky k ekonomickej klasifikácii rozpočtovej klasifikácie* [online]. [cit. 2016-02-12].
Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3535>
- MINISTERSTVO FINANCÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. MFSR: *Prehľad o výnose dane z príjmov fyzických osôb za rok 2014* [online].
Dostupné z: <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=4609>
- MONITOR. *Přehled státního rozpočtu* [online]. [cit. 2016-04-10].
Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/statni-rozpocet/>
- MONITOR. *Tučín* [online]. [cit. 2016-04-10].
Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/obce/detail/00636631>
- OBEC HAŽÍN. *Hlavný kontrolór* [online]. [cit. 2016-04-05].
Dostupné z: <http://www.hazin.sk/-hlavny-kontrolor>
- OBEC HAŽÍN. *VZN a hospodárenie obce* [online]. [cit. 2016-04-07].
Dostupné z: <http://www.hazin.sk/-vzn-a-hospodarenie-obce>
- OBEC TUČÍN. *Úřední deska* [online]. [cit. 2016-04-10].
Dostupné z: <http://www.tucin.cz/index.php?nid=5609&lid=cs&oid=3078075>
- PENÍZE.CZ. *Malé obce by mohly získat více peněz* [online]. [cit. 2016-02-12].
Dostupné z: <http://www.penize.cz/29419-male-obce-by-mohly-ziskat-vice-penez>

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Návrh zákona o finanční ústavě* [online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?str=4&O=7&PT=K&N=1&F=N&D=1,2,16&RA=20&isu=1>

ROZPOČET.SK. *Štátný rozpočet* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z:

<http://www.rozpocet.sk/app/homepage/rozpocetVCislach/rozpocetVerejnejSpravy/statnyRozpocet/2014/>

d) Ostatní zdroje

BLAHÁČEK, Libor. *Rozpočtové určení daní se zaměřením na obce v České republice*. Ostrava, 2014. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta Ekonomická, Katedra veřejné ekonomiky,

KOŤÁTKOVÁ STRÁNSKÁ, Pavla. *Návrh modelu rozpočtového určení daní se zaměřením na obce v České republice*. Pardubice, 2012. Disertační práce. Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, Ústav matematiky a kvantitativních metod.

VYBÍHAL, Václav. *Veřejné finance – prezentace*. Brno, 2013. Informační systém Vysoké školy finanční a správní, studijní materiály.

Dostupné z www: https://is.vsfs.cz/el/6410/leto2013/B_VF_B/VFI-5.pdf

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČNB	Česká národní banka
ČOV	čistička odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
DHM	dlouhodobý hmotný majetek
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmů právnických osob
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EU	Evropská unie
EUR	euro
HDP	hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
INV	investiční
MAS	místní akční skupina
MF	ministerstvo financí
Nařízení RVDP	zákon o rozdělování výnosu dane z příjmů územněj samospráve
NEI	neinvestiční
OOV	ostatní osobní výdaje
OÚ	obecní úřad
PHM	pohonné hmoty
RUD	rozpočtové určení daní
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SR	státní rozpočet
ÚSC	územní samosprávný celek
vyhláška RS	vyhláška o rozpočtové skladbě
ZFK	zákon o finanční kontrole
ZO	zákon o obcích
ZOZ	zákon o obecnom zriadení
ZoRP	zákon o rozpočtových pravidlách územních rozpočtů
ZoRPSR	zákon o rozpočtových pravidlách územněj samosprávy

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 22. 4. 2016

.....
Bc. Martina Řezníčková

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Rozpočet obce Tučín pro rok 2015 (příjmy)

Příloha č. 2 – Rozpočet obce Tučín pro rok 2015 (výdaje)

Příloha č. 3 – Rozpočet obce Tučín pro rok 2016 (příjmy)

Příloha č. 4 – Rozpočet obce Tučín pro rok 2016 (výdaje)

Příloha č. 5 – Schéma RUD 2016

Příloha č. 6 – Schéma RUD 2013–2015

Příloha č. 7 – Rozpočet obce Hažín 2015

Příloha č. 8 – Rozpočet obce Hažín 2016